

W programie:

Aleksander Heiman-Jarecki - od żydowskiego przemysłowca do polskiego parlamentarzysty - wykład prof. dr. hab. Przemysława Waingertnera (UŁ), sala konferencyjna II p.

Odśłonięcie na gmachu Biblioteki tablicy poświęconej Aleksandrowi Heiman-Jareckiemu

Podczas uroczystości odśłonięcia tablicy utwory legionowe zagrają uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Aleksandra Tansmana w Łodzi, z klasy akordeonu Jacka Piaseckiego oraz z klasy instrumentów dętych Sylwestra Domińskiego

Patronat Honorowy

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
Witold Stępień

instytucja kultury
samorządu
województwa łódzkiego

promuje
łódzkie

ŁÓDZKIE
CZYTA

Patronat Honorowy

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
Piotr Gliński

Szanowni Państwo,

Przypadł nam dziś w udziale zaszczyt odsłonięcia tablicy upamiętniającej Aleksandra Heiman-Jareckiego, człowieka, dzięki któremu na mapie ważnych instytucji kultury Łodzi 79 lat temu, z chwilą wmurowania kamienia węgielnego, zrodził się obiekt, z którego na przestrzeni wielu pokoleń korzystało kilkaset tysięcy czytelników. Zanim to nastąpiło, 100 lat temu, 11 października 1917 roku, przy ul. Piotrkowskiej 150 miało miejsce uroczyste otwarcie w wynajętych pokojach Biblioteki Publicznej jako inicjatywy grupy inteligencji łódzkiej, przedstawicieli różnych zawodów i działaczy społecznych. Powołali oni w 1916 r. Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi. W sierpniu 1918 r. Biblioteka uzyskała pomieszczenia przy ul. św. Andrzeja 14 (obecnie ul. Andrzeja Struga). Ciasnota zaadaptowanych na potrzeby biblioteczne pomieszczeń mieszkalnych utrudniała powiększanie księgozbioru oraz korzystanie z niego czytelnikom. W styczniu 1922 roku Towarzystwo Biblioteki Publicznej przekazało Bibliotekę Gminie Miejskiej Łódź w drodze darowizny. Po śmierci Józefa Piłsudskiego, Zarząd Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim w dniu 16 maja 1935 roku, pragnąc uczcić pamięć Zmarłego postanowił ufundować w Łodzi, nie pomnik, ale Pomnik – Bibliotekę, nowy gmach Miejskiej Biblioteki Publicznej Jego Imienia. Była to inicjatywa Aleksandra Heiman-Jareckiego, przemysłowca, światłego przedstawiciela tego środowiska, którego ideą budowy gmachu nowoczesnej Biblioteki dla ponad 600 tysięcznego miasta zainteresował Jan Augustyniak, kierownik Biblioteki, prowadzący tę placówkę od 1917 roku. Środkiem finansowym Aleksandra Heiman-Jareckiego zadzięczmy, że ta wspiana inicjatywa została zrealizowana. W konkursie na projekt Biblioteki wybrano koncepcję inż. architekta Jerzego Wierzbickiego z Warszawy. 14 maja 1938 roku przy ul. Gdańskiej 102 nastąpiło poświęcenie kamienia węgielnego przez księdza biskupa łódzkiego Włodzimierza Jasińskiego. W uroczystości uczestniczył Wicepremier i Mini-

ster Skarbu inż. Eugeniusz Kwiatkowski, oraz m. in.: Antoni Roman – Minister Przemysłu i Handlu, Juliusz Poniąkowski – Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, Jerzy Aleksandrowicz – Wiceminister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Stefan Wendorff – Wicewojewoda, gen. brygady Wiktor Thommé – Dowódca Okręgu Korpusu Nr IV, Mikołaj Godlewski – Prezydent Miasta.

We wrześniu 1939 r. przerwane zostały prace budowlane, a czas okupacji niemieckiej przyniósł dewastację budynku. Miejska Biblioteka Publiczna rozpoczęła udostępnianie zbiorów 28 maja 1945 r. w dawnych pomieszczeniach przy ul. Andrzeja 14. Gmach przy ul. Gdańskiej 102 po niezbędnych pracach remontowo-budowlanych i wyposażeniowych został uroczystie oddany 6 listopada 1949 roku. Patronem Biblioteki został Ludwik Waryński, założyciel partii robotniczej „Proletariat”. Inicjatywę powrotu do nazwy z okresu przedwojennego podjęła działająca w Bibliotece organizacja zakładowa NSZZ „Solidarność”. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Waldemara Bohdanowicza z dnia 15 maja 1990 roku przywrócono Bibliotece imię Marszałka Józefa Piłsudskiego. W lipcu 1975 roku, w związku ze zmianami administracyjnymi w kraju, Miejska Biblioteka Publiczna im. L. Waryńskiego przejęła funkcje biblioteki wojewódzkiej. Jednak w nazwie Biblioteki pełnione przez nią zadania – określone w ustawie o bibliotekach dla wojewódzkiej biblioteki publicznej – zostały odzwierciedlone dopiero w roku 1991 na mocy Zarządzenia Wojewody Łódzkiego, który stał się organizatorem Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Od 1999 roku organizatorem Biblioteki jest Samorząd Województwa Łódzkiego. Z dniem 1 stycznia 2013 roku na mocy uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 30 października 2012 r. nastąpiła zmiana nazwy na: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

Uchwałą z 22 czerwca 2016 r. Sejm RP w uznaniu zasług Józefa Piłsudskiego dla Polski, w związku ze 150 rocznicą urodzin Józefa Piłsudskiego i zbliżaniem się 100-lecia niepodległości ustanowił rok 2017 Rokiem Marszałka Józefa Piłsudskiego. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego włączając się w obchody 100-lecia Biblioteki i Roku Piłsudskiego realizuje szereg wydarzeń, wśród nich kilka najważniejszych. Zapoczątkowały je „Imieniny Marszałka w Bibliotece im. Piłsudskiego” (16-17 marca). Przed nami jeszcze konferencja naukowa 11 października oraz 5 grudnia gala jubileuszowa stulecia Biblioteki,

w rocznicę urodzin Józefa Piłsudskiego. Dziś uczestniczymy w kolejnym ważnym wydarzeniu wpisującym się w obchody jubileuszowe. Witam serdecznie wszystkich uczestników tej uroczystości. Wyrażam nadzieję, że tablica ta, z napisem: „Wdzięczni Bibliotekarze i Czytelnicy” w sposób symboliczny łączy kilka pokoleń mieszkańców Łodzi, województwa łódzkiego i innych regionów Polski.

Barbara Czajka
Dyrektor Biblioteki

Edward Heiman-Jarecki – Altruista nie na pokaz

Edward Heiman-Jarecki (1856-1933), przemysłowiec, działacz społeczny, filantrop. Urodził się 23 IX 1856 r. w Kleczewie w Kaliskiem (obecny pow. koniński, woj. wielkopolskie). Był synem Jakuba Heimana (ok. 1831 – 2 I 1907) i Teresy (Tauby) z Jareckich (1835-1911). Od 1919 r. używał podwójnego Heiman-Jarecki. Urzędowa zmiana nazwiska (dodanie drugiego członu – Jarecki) nastąpiła dopiero

21 V 1932 r., natomiast w 1920 r. zmienił wyznanie, przyjął katolicyzm. Rok wcześniej zmienili wyznanie żona Helena i syn Aleksander (1886-1966). Wychowany w całkowicie spolonizowanej rodzinie, w której żywe były tradycje powstań polskich. Po ukończeniu studiów wyższych we Wrocławiu i krótkim pobycie w Płocku rozpoczął praktykę w zakładach Spółki Akcyjnej I. K. Poznańskiego

Edward Heiman-Jarecki.

w Łodzi. W 1897 r. założył samodzielne przedsiębiorstwo handlowo-komisowe w Petersburgu, w 1884 r. przeniósł się do Łodzi, a pod koniec 1897 r. wspólnie z Maksymilianem Kernbaumem wykupił od firmy „T. Rapacki i Ska” w warszawskiej dzielnicy Wola niewielką, zatrudniającą wówczas 150 robotników, przędzalnię i farbiarnię bawełny. Wspólnicy rozbudowali przedsiębiorstwo i rozpoczęli działalność

pod firmą „Przędzalnia bawełny i farbiarnia ‘Wola’ – Edward Heiman i Maks. Kernbaum”. W r. 1910 przedsiębiorstwo zostało przemianowane na Spółkę Akcyjną Wyrobów Bawełnianych „Wola” w Warszawie. Przed wybuchem I wojny światowej powiększono przędzalnię, wzniesiono budynek tkalni i wykończalni. Przedsiębiorstwo zatrudniało ponad 750 robotników. W sierpniu 1914 r. produkcja została wstrzymana, zaś w lip-

ŁÓDŹ. Gimnazjum im. Kopernika.

Budynek Gimnazjum Polskiego w Łodzi ufundowany w 1910 r. przez Edwarda Heiman-Jareckiego (obecnie ul. Więckowskiego 41). Przedwojenna pocztówka ze zdjęciem budynku Gimnazjum im. M. Kopernika (od 1919 r.). Od 1957 r. I LO im. M. Kopernika.

Druk reklamujący produkty spółki, której właścicielem do II wojny światowej był Aleksander Heiman-Jarecki.

Kamienica przy ul. Piotrkowskiej 125, gdzie mieszkali Heiman-Jareccy.

cu następnego roku częściowo ewakuowana w głąb Rosji. Pod koniec 1919 r. firma wznowiła działalność, wprowadzając nowe działy produkcji: przedziałnię cienkoprzędną, tkalnię, farbiarnię, merceryzarnię, czesalnię i bielnik. W 1912 r. był współorganizatorem sekcji przemysłu włóknistego oddziału Łódzkiego Towarzystwa Popierania Rosyjskiego Handlu i Przemysłu przekształconej w r. 1918 w Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, którego był wieloletnim prezesem. Był też współtwórcą i prezesem Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego. W roku 1906 postanowił, razem ze swoją żoną, wesprzeć Towarzystwo "Uczelnia", budując na działce przy ulicy Nowo-Cegielnianej (obecna ul. Więckowskiego), początkowo przeznaczonej na własną fabrykę, budynek szkoły. Koszt budowy wyniósł 200 tys. rubli. Całą kwotę zapłacił Edward Heiman. Budynek oddano do użytku w 1909. Edward Heiman został honorowym członkiem komitetu szkoły, jego żona stanęła na czele Towarzystwa Wpisów i Zapomóg, które zajmowało się dofinansowaniem szkoły. W latach 1914–1915 był członkiem Urzędu Starszych Kupców i Głównego Komitetu Obywatelskiego w Łodzi. 2 listopada 1919 r. Heimanowie przekazali budynek Gimnazjum Polskiego na własność skarbu państwa. Cały czas opiekował się szkołą, łącząc na jej istnienie odpowiednie kwoty. Dziś jest to I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, Heiman wybudował z własnych funduszy okazały gmach szkolny w Gdańsku, przeznaczony na polską Akademię Handlową. Wskutek nieporozumień z senatem Wolnego Miasta Gdańska, przekazał gmach Polskiej Macierzy Szkolnej. Szkoła stała się wkrótce jednym z ośrodków polskości w Wolnym Mieście. Z okazji 50-lecia istnienia firmy „Wola” (1929) przeznaczył 50 000 zł na rozbudowę tej uczelni. Za zasługi na polu oświaty został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta (1923). W rodzinnym Kleczewie założył Towarzystwo Upiększania Miasta, któremu w testamencie zapisał 2000 dolarów. Kleczew odwzajemnił się swemu dobroczyńcy, nadając mu honorowe obywatelstwo miasta, zaś jedna z głównych ulic miasta otrzymała jego imię. Gromadził dzieła sztuki; posiadał m. in. obrazy malarzy polskich: Z. Stryjeńskiej, W. Weissa, S. Wyspiańskiego. Zmarł 22 VII 1933 r. w Łodzi, gdy wracał

z posiedzenia zarządu Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego. Edward Heiman od początku związany był z Żydowskim Towarzystwem Dobroczynności. Udzielał się w Fundacji Goldfederów "Tanie mieszkania". Był również współzałożycielem "Polskiego Towarzystwa Teatralnego", które powstało w 1903 r. Celem Towarzystwa nie było tylko dofinansowywanie łódzkiego teatru, ale przede wszystkim propagowanie ambitnych przedstawień, które nie cieszyły się w Łodzi popularnością.

Spoczywa na Cmentarzu Rzymsko-Katolickim przy ul. Ogrodowej. Mieszkał przy ul. Piotrkowskiej 125 w domu, którego wraz z żoną był właścicielem. W małżeństwie z Heleną z Schifferów miał córkę Felicję (1885-1956) i syna Aleksandra (1886–1966), przemysłowca i senatora II Rzeczypospolitej.

Edward Heiman-Jarecki, człowiek wielkich zalet ducha, łączący w sobie niezwykłą skromność osobistą z niezłomnym hartem, był typowym reprezentantem wielkiego przemysłu, działającym na wielu płaszczyznach życia publicznego. Bez wątpienia należał do pokolenia, które umiejętność obracania kapitałem łączyło ze zmysłem organizacyjnym, a intuicję wspierało fachowym wykształceniem. Był ciekawym przykładem altruisty z pełnym poświęceniem służącego innym, a zwłaszcza niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

Cyt.: Kempa A., Szukalak M., Żydzi dawnej Łodzi. Słownik biograficzny Żydów łódzkich oraz z Łodzią związanych. T. 3, od A do Z, Łódź, Oficyna Bibliofilów 2003, s. 44-45;

Budziarek M., Altruista nie na pokaz. Edward Heiman-Jarecki (1856-1933), w: Budziarek M., Łodzianie, Łódź, Wydawnictwo Literatura 2000, s. 107-110.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Edward_Heiman-Jarecki

Grobowiec rodziny Heiman-Jareckich w katolickiej części Starego Cmentarza przy ul. Ogrodowej w Łodzi (kwatery 9). Są tam pochowani: Edward Heiman-Jarecki (1856-1933), Gustaw Heiman-Jarecki (1868-1949) – doktor medycyny, major Wojska Polskiego, Helena Heiman-Jarecka (1863-1944) – żona Edwarda, Felicja Szererowa, z Heiman-Jareckich (1883-1956)

Aleksander Heiman-Jarecki

Aleksander Heiman-Jarecki.

urodził się 11 września 1886 roku w Łodzi. Pochodził ze spolonizowanej rodziny żydowskiej, która w II Rzeczypospolitej przeszła na katolicyzm. Był synem Edwarda Heiman-Jareckiego (1856-1933) i Heleny Heiman-Jareckiej (1863-1944) z d. Szyffer. Ukończył w roku 1911 Szkołę Zgromadzenia Kupców w Łodzi i po roku 1920 Manchester School of Technology. W 1920 roku służył w Wojsku Polskim. Przemysławie-

ślowiec, od roku 1919 był kierownikiem, a od roku 1933 – prezesem Spółki Akcyjnej WYROBÓW Bawełnianych „Wola” w Warszawie (ul. Bema 70/72). W roku 1934 wybrano go prezesem Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim. Był senatorem Rzeczypospolitej Polskiej IV kadencji (1935-1938) z województwa łódzkiego. Politycznie związany z Bezpartyjnym Blokiem Współpracy z Rządem. W Senacie pracował w komisjach: budżetowej (w której był referentem), gospodarczej (1937-38), komunikacji, prawniczej (1935-36) i społecznej (1937-38, w której również był referentem). Opublikował wiele artykułów na tematy gospodarcze, m. in. w „Polityce Gospodarczej”. Aktywnie działał społecznie, m. in. na rzecz Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku, Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego. Był jednym z założycieli Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi. Był wiceprezesem zarządu założonego w 1929 roku Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Łodzi. Po ojcu Aleksandrze przejął i uzupełniał kolekcję dzieł sztuki. Posiadał m. in. obrazy W. Borowskiego, J. Pankiewicza i E. Żaka, był zamiłowanym bibliofilem, od roku 1927 członkiem Towarzystwa Bibliofilów w Łodzi. Wiadomo, że zgromadził w Łodzi bogatą bibliotekę, jednak jej losy nie są znane. Nieliczne egzemplarze z jego księgozbioru stanowią rzadkość na rynku antykwarycznym. Mieszkał przy ul. Piotrkowskiej 125.

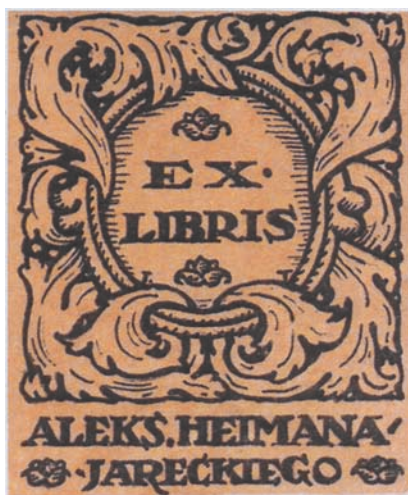
Za namową Jana Augustyniaka – kierownika Biblioteki Miejskiej w Łodzi, zaangażował się w budowę dla niego nowego gmachu. Stał na czele społecznego Komitetu Budowy Biblioteki Publicznej. Na forum Oddziału Łódzkiego Związku Przemysłu Włókienniczego, Aleksander Heiman-Jarecki zaproponował, by w ten sposób uczcić pamięć Marszałka Józefa Piłsudskiego zamiast ufundować pomnik. Związek Przemysłu Włókiennicze-

Od lewej: Edward Heiman-Jarecki (1856-1933), jego syn Aleksander (1886-1966), Jakub Heiman, ojciec Edwarda.

go 16 maja 1935 roku uchwalił wyasygnowanie środków na ten cel. Ponieważ przemysłowcy nie wywiązali się ze zobowiązania, Aleksander Heiman-Jarecki wyłożył całą kwotę, którą przeznaczono na koszty budowy. Jako prezes Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim utworzył fundację z kwotą wynoszącą 500 tys. zł celem wykonania projektu Biblioteki, za który zapłacił w 1937

roku i rozpoczęcia budowy, przerwanej we wrześniu 1939 roku. Po wybuchu wojny wyjechał do Francji, skąd dotarł do Londynu, gdzie żył z zapomogi. W marcu 1944 roku był uczestnikiem audycji udzielonej grupie byłych parlamentarzystów przez prezydenta RP Władysława Raczkiewicza. Był jednym z sygnatariuszy apelu z lutego 1945 roku byłych polskich parlamentarzystów do członków obu izb parlamentu brytyjskiego w sprawie decyzji dotyczących Polski podjętych w trakcie konferencji w Jałcie. W 1946 roku osiadł w Australii, gdzie w 1948 r. otrzymał obywatelstwo australijskie. Utrzymywał się z naprawy maszyn do pisania, był współpracownikiem firmy „Vistula”, członkiem Polskiego Towarzystwa Demokratycznego w Sydney, prelegentem i działaczem Polskiego Koła Kulturalno-Artystycznego w Sydney. Zmarł 14 stycznia 1966 roku w Sydney. Jego prochy zostały złożone w Eastern Suburbs Memorial Park

Exlibris wykonany przez grafika Józefa Toma (1883-1962). Reprodukacja z publikacji Jacka Strzałkowskiego „Przeława Smolika Towarzystwo Bibliofilów w Łodzi” (2017).

w Matraville, kolumbarium – Wall Unit L 31. Według informacji na stronie Eastern Suburbs Memorial Park w Matraville, pochówek po kremacji Aleksandra Heiman-Jareckiego nastąpił 25 lutego 1966 r.

Aleksander Heiman-Jarecki był trzykrotnie żonaty. W 1910 r. ożenił się z Antoniną Reuff (1896-1926). Po jej śmierci ożenił się 9 lipca 1933 r. z aktorką Bronisławą Koyałowicz (1892-1944) – primo voto Aleksandrą Rodmuntową, secundo voto Kazimierzową Wierzyńską, aresztowaną w 1943 r. we Francji i zamordowaną w obozie koncentracyjnym Auschwitz (jako miejsce śmierci podawany jest też Majdanek). W roku 1947 ożenił się z Antoniną Zgórką.

Źródło:

Strzałkowski J., Przecław Smolika Towarzystwo Bibliofilów w Łodzi, Łódź, nakładem własnym autora, 2017, s. 23, 25.

Rzadkowolska M., Heiman-Jarecki Aleksander, w: Słownik pracowników książki polskiej. Suplement III, pod red. Hanny Tadeusiewicz, Warszawa, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2010 r.

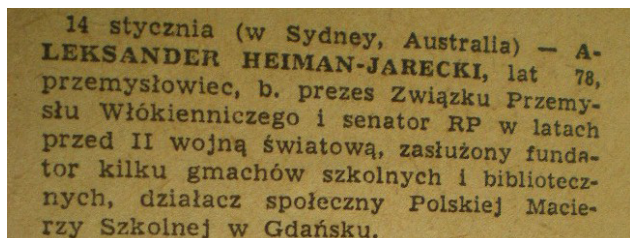
Informacje od Aleksandra Dunin-Kępczyka, Ewy Dunin-Kępczyk

<https://senat.edu.pl/historia/senat-rp-w-latach-1922-1939/senatorowie-ii-rp/senator/aleksander-heiman-jarecki>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_Heiman-Jarecki

https://bs.sejm.gov.pl/F?func=find-b&request=000000543&find_code=SYS&local_base=ARS10

https://pl.wikipedia.org/wiki/City_of_Randwick ; https://pl.wikipedia.org/wiki/Podział_aglomeracji_Sydney#City_of_Randwick

Informacja o śmierci Aleksandra Heiman-Jareckiego w „Tygodniku Powszechnym” (2.10. 1966) w rubryce: Zmarli.

Nekrolog w „Życiu Warszawy”, 12.02.1966.

Nekrolog w „Dzienniku Łódzkim”, 22.02.1966.

W WOJ. ŁÓDZKIM:

P. Andrzej Galica, lat 61. general emerytowany, inżynier rolny, zamieszkały w Majdanach, gm. Ręczna, pow. piotrkowskiego

P. Stanisław Mańkowski, lat 59, właściciel ziemski, zamieszkały w Kazimierzu Biskupim, pow. konińskiego.

P. Marjan Malinowski, lat 59, działacz społeczny, zamieszkały w Warszawie, ul. Krasickiego 31.

P. Aleksander Heiman - Jarecki, lat 49, przemysłowiec, zamieszkały w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 125.

P. Franciszek Płoczek, lat 41. drobny rolnik, zamieszkały w Retkini, gm. Brós, pow. łódzkiego.

Fragment z ogłoszenia Generalnego Komisarza Wyborczego z dnia 20 września 1935 r. w sprawie wyboru senatorów. Monitor Polski, 1935, nr 216, poz. 244.

By Name ▲	Date ▼	Type ▼	Location ▼	
NAME	DATE OF DEATH	INTERMENT	TYPE	LOCATION
Alexander Jarecki	14/01/1966	25/02/1966	Ashes	Columbarium, Wall Unit L, Position 31

Informacja o dacie śmierci i złożenia prochów Aleksandra Heimna-Jareckiego na cmentarzu Eastern Suburbs Memorial Park w kolumbarium w Matraville (Australia); dane z bazy cmentarza: <http://www.easternsuburbsmemorialpark.com.au/finding-loved-ones> Obecnie Matraville wchodzi w skład City of Randwick, będącym jednym z obszarów samorządu terytorialnego aglomeracji Sydney.

Bibliofil Aleksander Heiman-Jarecki

Łódź, ul. Matejki 27/29, Dom Ogrodnika. Aleksander Heiman-Jarecki dla swej schorwanej żony Antoniny Edmée Heimanowej z Rueffów chciał stworzyć swoisty azyl wśród zieleni. Gdy ogród był gotowy, wybudowano dom dla ogrodnika i budynek gospodarczy. Rezydencja nie powstała z powodu śmierci żony w 1926. Mauzoleum Antoniny Edmée Heimanowej (1896-1926) znajduje się w części katolickiej Cmentarza Starego przy ul. Ogrodowej. Na fotografii stan obecny Domu Ogrodnika (własność prywatna nieruchomości).

Smoszewo (woj. mazowieckie, gm. Zakroczym), pałac wybudowany w 1938 r. dla Aleksandra Heiman-Jareckiego. W okresie II wojny światowej mieściło się tam sanatorium dla lotników niemieckich. Po 1945 r. w pałacu miały siedzibę różne placówki oświatowo-wychowawcze. Od 2006 r. własność prywatna. Na zdjęciu: pałac od frontu.

Autor fotografii: Jacek Szyszko źródło: <https://mazowieckie.dipp.info.pl/baza-dipp/item/246-gmina-zakroczym/152-dwor-smoszewo>

Snoszewo, pałac od strony ogrodu.

Autor fotografii: Jacek Szyszko

źródło: <https://mazowieckie.dipp.info.pl/baza-dipp/item/246-gmina-zakroczym/152-dwor-snoszewo>

Początek historii Łódzkiej Książnicy Miejskiej sięga 19 marca 1916 r.

W niedzielnym wydaniu „Gazety Łódzkiej” ukazał się list intencyjny przewodniczącego Towarzystwa Krzewienia Oświaty, dr. Mieczysława Kaufmana nawołujący do utworzenia w Łodzi biblioteki publicznej. Myśl ta trafiła na podatny grunt. Już 31 maja 1916 r. powołane zostało Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi. Określona cele i wybrano Komisję Organizacyjną.

W sprawie biblioteki Centralnej

T. K. O. rozesłało do instytucji społecznych i wybitniejszych obywateli list treści następującej:

„Pomimo niepewności politycznego jutra, pomimo ciężkich warunków ekonomicznych w społeczeństwie naszym, z chwilą, gdy zniknęły hamulce, hamujące bieg jego życia, rozpoczął się proces przebudowania wewnętrznego.

Bez dyskusji, bez specjalnych pochwał zgodzono się powszechnie na to, że są sprawy tak pilne i tak święte, iż odraczać ich nie wolno, iż kłaść należy pod nie podwaliny nawet wśród szeregów czoła, nawet wśród głodu i nędzy.

Po za hasłami politycznymi i bez względu na ich powodzenie, rozwija się żywiołowo praca w celu zaspokojenia najpilniejszych potrzeb społecznych, doraźnego zapełniania braków i gojenia ran.

Widzimy ruch żywy w zakresie higieny społecznej, w szpitalnictwie, w tworzeniu związków, kooperatyw, kółek rolniczych i wielu innych przejawach samopomocy społecznej, przedewszystkiem zaś w dziedzinie oświaty.

Na niwie tej, nietylko zaniedbanej, lecz zdawałoby się docna wypłenionej i skazanej na zupełną jałowość, odrasł, jak kwiat czarodziejski, bujnie rozwinięło się szkolnictwo w wszystkich postaciach, od szkoły wiejskiej do uniwersytetu polskiego.

I oświata ludowa, ten drogi wielu pokoleniom młodzieży polskiej ideał, za który najlepsi jej przedstawiciele znosili więzienie i zesłanie, rozwinać się musi teraz głębiej i szerzej.

Działalność Towarzystwa Krzewienia Oświaty, które spogląda już na dziesięcioletnią pracę, dwu innych instytucji oświatowych, Muzeum nauki i sztuki, wreszcie zorganizowane przez Wydział szkolny kursa dla analfabetów dorosłych, usiłują zaspokoić najpilniejsze w tym kierunku potrzeby.

Pozostaje jedna poważna luka—mianowicie brak większego księgozbioru naukowego. Wstyd wyznać, że Łódź, miasto półmilionowe, nie posiada dotychczas biblioteki publicznej. Bez tego źródła pomocy jest jednak zapełnia niemożliwy zarówno wyższy stopień samokształcenia, jak praca naukowa lub poważne dziennikarstwo.

W chwili przełomowej, gdy wciąż stają przed nami zagadnienia polityczne, społeczne lub gospodarcze, gdy szukać musimy przykładów w przeszłości, lub informacji w życiu społeczeństw, które nas wyprzedziły, brak ten odczuwa się boleśnie.

Tem powodowane Towarzystwo Krzewienia Oświaty, które posiada już 5 bibliotek popularnych z wzorowym doбором książek, przystąpiło obecnie do tworzenia książnicy większej, zasobnej, zaopatrzonej przedewszystkiem w dzieła źródłowe.

Od Biblioteki Publicznej w Warszawie uzyskano 4,000 tomów dzieł naukowych, przeważnie historycznych i prawnych. Podobne starania podjęto gdzieindziej.

Początek więc zrobiony.

Podjąć całkowicie zadaniu tak ciężkiemu Zarząd T. K. O. potrafi jednak tylko wtedy, jeśli znajdzie poparcie zarówno ze strony instytucji, jak i jednostek, podejmujących doniosłość sprawy.

Narada w tej kwestii odbędzie się w czwartek dnia 23 marca o godz. 8^{1/2} wieczorem w lokalu Muzeum Nauki i Sztuki (Piotrkowska 91).

O łaskawe przybycie prosi Zarząd Tow. Krzewienia Oświaty*.

Przewodniczący
Dr. Mieczysław Kaufman,

Sekretarz
Dr. Antoni Tomaszewski.

— Biblioteka publiczna w Łodzi.

Jak wiadomo, na publicznym zebraniu w dniu 31-go maja r. b. zostało powołane do życia Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi.

Towarzystwo to ma na celu przez gromadzenie i utrzymywanie księgozbioru i innych środków pomocy naukowych współdziałać rozwojowi nauki i oświaty. Zebranie organizacyjne powołało Komisję Organizacyjną w osobach: Adolfa Bryla, dyrektora Leona Gajewicza, dr. Michała Grinberga, inż. Oskara Grossa, inż. Emila Hirsberga, adw. przys. Tadeusza Kamińskiego, dr. Mieczysława Kaufmana, barona Marjana Manteuffla, dr. Stefanowskiej, dr. S. Sterlinga, dr. Antoniego Tomaszewskiego.

Komisja Organizacyjna zgodnie z wskazówkami ogólnego zebrania ostatecznie opracowała ustawę Towarzystwa, którą obecnie władze zalegalizowały.

Po zalegalizowaniu ustawy Komisja Organizacyjna zwołuje ogólne zebranie członków Towarzystwa Biblioteki Publicznej w celu wyboru władz Towarzystwa i omówienia sposobów szybkiego powstania Publicznej biblioteki naukowej, tej tak niezbędnej w Łodzi placówki kulturalno-oświatowej. Członkami Towarzystwa mogą być pojedyncze osoby i zrzeszenia, które uznają potrzebę istnienia w Łodzi podobnej instytucji.

Ogólne zebranie odbędzie się w niedzielę 15 października o godzinie 4 po poł. Deklaracje na członków złożyć można w księgarniach Gebethnera i Wolfa i L. Paszera.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 19 września 1916 r.

Skany zamieszczonych artykułów i innych materiałów z czasopism pochodzą z prowadzonej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego Biblioteki Cyfrowej Regionalia Ziemi Łódzkiej

<http://bc.wbp.lodz.pl/>

Zachęcamy również do odwiedzania profilu Biblioteki na Facebooku:

<https://www.facebook.com/Wojewodzka-Biblioteka-Publiczna-im-Marszalka-Jozefa-Pilsudskiego-w-lodzi-222287637949745/>

Biblioteka publiczna w Łodzi.

ODEZWA

W tych dniach został zatwierdzony przez władze statutu Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi, wobec czego Komisja organizacyjna zwała w najbliższym czasie ogólne zebranie członków Towarzystwa dla dokonania wyboru zarządu nowej instytucji.

Przyczyniając się do stworzenia placówki kulturalnej, której brak tak dotkliwie dawał się odczuwać w naszym mieście, zwracamy się do ogółu społeczeństwa z gorącym wezwaniem, by zechciał poprzeć nasze usiłowania przez liczne zapisanie się w poczet członków Towarzystwa, oraz składanie ofiar na rzecz Biblioteki.

Brak w mieście półmilionowym wielkiego księgozbioru o charakterze naukowym, dostępnego dla wszystkich, stanowił już przed wojną poważną lukę, obecnie jednak, gdy mamy kraj zniszczony przez pożogę wojenną odbudować i nasze życie polityczne na nowych niezależnych oprócz podziałów, stworzenie Biblioteki Publicznej staje się palącą potrzebą.

Mamy też niepionną nadzieję, że społeczeństwo miejscowe w uznaniu tej potrzeby okaże nam jaknajdalej idące poparcie i umożliwi w ten sposób odanie Biblioteki do użytku publicznego w możliwie krótkim czasie.

Deklaracje na członków Towarzystwa przyjmują księgarze Gebethnera i Wolffa oraz L. Fiszer.

Łódź, dnia 17 września 1916 r.
Komisja organizacyjna Towarzystwa
Biblioteki Publicznej w Łodzi.

USTAWA

TOWARZYSTWA BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ w ŁODZI.

Nazwa, cel i siedziba.

§ 1. Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi ma na celu współdziałanie rozwojowi nauki i oświaty przez gromadzenie i utrzymywanie księgozbioru ze wszystkich dziedzin literatury naukowej i beletrystycznej, oraz innych środków pomocy naukowych do użytku powszechnego.

§ 2. Działalność Towarzystwa rozciąga się na miasto Łódź i jego przedmieścia.

§ 3. Biblioteka używa osobom zgłaszającym się książki, pism periodycznych i wogóle wszelkich wydawnictw w języku polskim i innych, jak niemniej rękopisów, map, atlasów, nut, rycin, rysunków i innych zbiorów naukowych, jakie mogą być przydatne dla studiów naukowych i wogóle dla celów kształcenia się.

§ 4. Niezależnie od głównego księgozbioru, Towarzystwo ma prawo zakładać i utrzymywać w różnych punktach Łodzi oddziały Biblioteki.

§ 5. Książki i inne zbiory naukowe Biblioteki przeznaczone są do korzystania z nich na miejscu; wszelkie książki z niektórych działów Biblioteki, wskazanych w regulaminie, mogą być wypożyczane i do domów.

§ 6. Towarzystwo ma prawo ustanawiać stypendia i zapomogi pieniężne dla osób pracujących na polu bibliotekoznawstwa i bibliotekografii, ogłaszać konkursy na prace, związane z zadaniami Biblioteki, oraz wydawać organ poświęcony bibliografii i bibliotekoznawstwu.

§ 7. Towarzystwo posiadać będzie pieczęć z napisem „Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi”.

Członkowie.

§ 8. Członkami Towarzystwa mogą być osoby fizyczne obojga płci bez względu na miejsce ich zamieszkania, oraz instytucje.

Członkowie Towarzystwa dzielą się na dwie kategorie:

a) członkowie założyciele, którzy ofiarują na rzecz Towarzystwa przynajmniej 500 rb. w gotówkę, lub też mienie ruchome, bądź nieruchomości o nie mniejszej wartości;

b) członkowie rzeczywisti, którymi są: osoby opłacające co najmniej rocznie rb. 6—lub wnoszące jednorazowo rubli sto.

§ 9. Członkowie Towarzystwa mają prawo bezpłatnego korzystania z książek i zbiorów Biblioteki.

§ 10. Komitet Towarzystwa stanowi o przyjęciu członków oraz o wykreśleniu członków rzeczywistych, nie stosujących się do przepisów o korzystaniu z Biblioteki, wreszcie zalegających za dwa lata w opłacie składek rocznych.

§ 11. Wykreślenie członków z innych powodów może nastąpić z mocy decyzji ogólnego zgromadzenia na przedstawienie komitetu.

§ 12. Członek może wystąpić z Towarzystwa każdego czasu po zawiadomieniu o tem komitetu na piśmie.

§ 13. Występujący lub wykreślony członek obowiązany jest uiszczyć zaległe składki.

Fundusze.

§ 14. Fundusze Towarzystwa tworzą się:

a) z jednorazowych opłat i corocznych składek członków;
b) z procentów i dochodów od majątku Towarzystwa;

c) stałych i dorywczych zapomog instytucji samorządowych;

d) zapomog, ofiar, darowizn i zapisów w nieruchomościach, kapitałach, książkach i innych przedmiotach;

e) z opłat od czytelników i abonentów za korzystanie z książek i innych pomocy naukowych, jakimi będzie rozporządzała biblioteka;

f) z opłat za zgubione lub zniszczone książki i wydawnictwa;

g) z dochodów z odczytów, wykładów, pogadanek, wystaw, przedstawień i koncertów urządzanych przez Komitet Towarzystwa;

h) z wszelkich innych nieprzewidzianych i przypadkowych wpływów.

Zarząd.

§ 15. Zarząd sprawami Towarzystwa należy do Komitetu, złożonego z dziewięciu osób, sprawujących swe obowiązki bezpłatnie. Komitet przebywa w Łodzi.

§ 16. Komitet wybiera ze swego grona corocznie prezesa, wiceprezesa, sekretarza i skarbownika. Wychodzący mogą być ponownie wybrani.

§ 17. Uci podł Komitetu zapadają prosta większość głosów i wciągają się do protokołu; w razie równości rozstrzyga głos przewodniczącego.

§ 18. Do ważności uchwał komitetu konieczna jest obecność prezesa lub wiceprezesa i przynajmniej czterech członków.

§ 19. Do obowiązków Komitetu należy:

a) wyszukiwanie sposobów i środków urządzenia Biblioteki, dbałość o jej rozwój, oraz wybudowanie własnego gmachu;

b) zasadnicza organizacja Biblioteki, otwieranie oddziałów Biblioteki, tworzenie sekcji, ustanawianie i przyznawanie stypendiów, ogłaszanie konkursów, przyznawanie nagród konkursowych, urządzanie zjazdów osób, pracujących na polu bibliografii i bibliotekoznawstwa;

c) mianowanie Dyrektora Biblioteki z pośród osób, posiadających odpowiednie kwalifikacje, jego pomocników i innych funkcjonariuszów, oraz określenie ich wynagrodzenia, nie mniej uwalnianie tych osób od obowiązków i kontrola nad czynnościami Dyrektora Biblioteki;

d) układanie wszelkich instrukcji i regulaminów, dotyczących Biblioteki i składu osobistego, przedstawianie ich do zatwierdzenia Zgromadzenia ogólnego;

e) przyjmowanie i wykreślanie (art. 10) członków Towarzystwa i przedstawianie ogólnemu zgromadzeniu do wykreślenia członków w wypadkach przewidzianych w art. 11;

f) zarządzanie majątkiem Towarzystwa, przyjmowanie wszelkich ofiar, darowizn i zapisów, nabywanie i zbywanie ruchomego majątku, najmowanie lokalu dla Biblioteki, wydzierżawianie nieruchomości majątku;

g) przygotowanie projektu budżetu corocznych wydatków i dochodów na rok przyszły i sprawdzanie działalności Towarzystwa za rok ubiegły, celem przedstawienia do zatwierdzenia zgromadzeniu ogólnemu;

h) zwoływanie zgromadzeń ogólnych;

i) przedwstępne rozpoznawanie wniosków członków Towarzystwa do

zgromadzenia ogólnego z tym zastrzeżeniem, że wnioski winny być złożone Komitetowi przynajmniej na 2 tygodnie przed terminem zgromadzenia ogólnego i że wnioski, podpisane przynajmniej przez 30 członków, Komitet obowiązany jest przedstawić do decyzji najbliższego zwyczajnego lub nadzwyczajnego zgromadzenia ogólnego;

j) ustanawianie wysokości opłat za korzystanie na miejscu i ewentualne wypożyczanie do domów książek i zbiorów Biblioteki;

k) zwalnianie od tych opłat, ich umarzanie lub przyznawanie ulg w szczególnych wypadkach;

l) uchwały w przedmiocie wydawania organu Biblioteki katalogów i wogóle wydawnictw Towarzystwa;

m) wykonywanie uchwał zgromadzenia ogólnego;

n) wogóle kierowanie wszystkimi sprawami Twa w granicach ustawy i uchwał zgromadzenia ogólnego.

§ 21. Prezes Komitetu reprezentuje Towarzystwo na zewnątrz i podpisuje korespondencje wraz z sekretarzem.

§ 22. W razie nieobecności lub choroby prezesa zastępuje go wiceprezes, a gdyby co do niego zachodziła przeszkoda—jeden z członków Komitetu.

§ 23. Wszelkie fundusze Towarzystwa podnoszą prezes i skarbnik za wspólnym pokwitowaniem lub osoba przez nich upoważniona. Asygnacje na wydatki podpisuje prezes i jeden z członków Komitetu.

§ 24. Wszelkie umowy, nie wyłączając dotyczących hipoteki, zawiera prezes i jeden z członków Komitetu na podstawie odpowiedniej decyzji Komitetu, ewentualnie zgromadzenia ogólnego, której kopja lub wyciąg poświadczony przez prezesa i sekretarza Komitetu zastępować będzie urzędowe pełnomocnictwo. Plenipotencje do prowadzenia spraw sądowych podpisane będą przez prezesa i sekretarza.

Zgromadzenie ogólne.

§ 25. Zgromadzenia ogólne członków Towarzystwa są zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 26. Zwyczajne zgromadzenia zwołuje corocznie Komitet nie później, jak w miesiącu kwietniu.

§ 27. Do atrybucji zgromadzeń ogólnych należy:

a) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań za rok ubiegły oraz budżetu dochodów i wydatków na rok bieżący;

b) uchwały w przedmiocie nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Towarzystwa oraz budowy własnego gmachu;

c) wybór członków Komitetu na miejsce ustępujących, wybór na rok jeden z grona członków Towarzystwa 3-ch członków komisji rewizyjnej;

d) uchwały dotyczące zmian niniejszej ustawy oraz rozwiązania Towarzystwa i postanowienia o jego majątku na wypadek rozwiązania;

e) zatwierdzenie instrukcji i regulaminu przedstawionych przez Komitet;

f) rozpoznawanie i decydowanie wniosków członków Towarzystwa, przedstawionych zgromadzeniu ogólnemu przez Komitet oraz kwestii przewyższających atrybucje Komitetu;

g) uchwały w przedmiocie wykreślenia członków Towarzystwa na przedstawienie Komitetu (art. 11).

§ 28. Nadzwyczajne zgromadzenie ogólne zwołuje Komitet stosownie do swego uznania, bądź na żądanie komisji rewizyjnej, albo przynajmniej 30-tu członków Towarzystwa.

§ 29. Zgromadzenia ogólne, tak zwyczajne jak i nadzwyczajne, są prawomocne w pierwszym terminie.

§ 30. Uchwały zgromadzenia ogólnego zapadają prostą większością głosów oprócz uchwał w przedmiocie zmiany niniejszej ustawy, nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Towarzystwa, rozwiązania Towarzystwa i postanowienia o jego majątku w razie rozwiązania, dla których ważności konieczna jest większość dwóch trzecich oddanych głosów.

§ 31. Dla rozstrzygnięcia kwestii zmiany ustawy, nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Towarzystwa, rozwiązania Towarzystwa i postanowienia o jego majątku w razie rozwiązania, wymagana jest na zgromadzeniu ogólnym obecność przynajmniej jednej trzeciej części ogólnej liczby członków

Towarzystwa. W razie niezebrania się potrzebnej ilości członków, zgromadzenie ogólne odbędzie się nie później jak w trzy tygodnie po pierwszym terminie, uchwały jego będą prawomocne bez względu na ilość przybyłych członków.

§ 32. O dacie i miejscu odbycia zgromadzenia ogólnego Komitet ogłasza w miejscowych pismach na dwa tygodnie przed terminem.

§ 33. Zgromadzenie ogólne otwiera prezes Komitetu, poczem przewodniczy osoba wybrana przez zgromadzenie ogólne.

§ 34. Przedmiotem obrad zgromadzenia ogólnego mogą być tylko kwestie objęte porządkiem dziennym.

§ 35. Komitet przynajmniej na dwa tygodnie przed zwyczajnym zgromadzeniem ogólnym przedstawia komisji rewizyjnej sprawozdanie za rok ubiegły oraz projekt dochodów i wydatków na rok bieżący wraz z wszelkimi księgami i dokumentami.

Sprawozdanie komisji rewizyjnej składa się zgromadzeniu ogólnemu wraz ze sprawozdaniem Komitetu. Komisji rewizyjnej służy prawo sprawdzania w każdym czasie stanu kasy i rachunków Towarzystwa, a także zbiorów i wogóle całego mienia instytucji. Sprawdzanie to winno być dopełnione obowiązkiem przynajmniej raz w ciągu roku.

§ 36. Mienie, zarówno ruchome jak i nieruchome, należące do Towarzystwa, stanowi jego netykalną własność i nie może być użyte na żaden inny cel, jak tylko wskazany w artykule następnym i w wypadku tymże artykułem przewidzianym.

§ 37. W razie gdyby Towarzystwo z jakiegokolwiek powodów zostało rozwiązane lub samo postanowiło rozwiązać się, cały jego majątek, zarówno ruchomy, jak i nieruchomy przejdzie na rzecz innej instytucji publicznej, mającej na celu krzewienie oświaty, stosownie do uchwały, jaką powyższe w tym przedmiocie zgromadzenie ogólne.

Komisję organizacyjną stanowią:

Adolf Bryl, dyr. Leon Gajewski, dr. Michał Grinberg, inż. Oskar Gross, inż. Emil Hirsberg, adw. prz. Tadeusz Kamiński, dr. Mieczysław Kaufman, Marjan baron Manteluf, dr. Stefanowska, dr. S. Sterling, dr. Antoni Tomaszewski.

„Gazeta Łódzka”

z 21 września 1916 r.

Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi.

W dniu wczorajszym w sali Towarzystwa Kredytowego Miejskiego odbyło się ogólne zebranie członków Towarzystwa Biblioteki Publicznej, zwołane przez Komisję organizacyjną.

Zebranie zajął dyr. Leon Gajewicz, informując obecnych o dotychczasowych pracach Komisji organizacyjnej, oraz o celach i zadaniach Biblioteki Publicznej.

Na przewodniczącego zaproszono dyrektora L. Gajewicza, który powołał na asessorów pp. Adolfa Kona, Jarosława Pelkę i p. Pogonowskiego na sekretarza zaś p. Bolesława Jasińskiego.

Sprawozdanie z działalności Komisji organizacyjnej przedstawił mecenas Tadeusz Kamiński. Brzmiało ono jak następuje:

„Na walnem zebraniu, na które byli zaproszeni wszyscy, którzy interesowali się sprawą powołania do życia Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi, a które odbyło się 31 maja 1916 roku w lokalu Stowarzyszenia Techników została powołana Komisja Organizacyjna.

Spełniając powierzone sobie zadania, Komisja Organizacyjna przedewszystkiem zajęła się odbiciem statutu Towarzystwa, który został przyjęty przez wspomniane publiczne zebranie 31 maja r. b. i zalegalizowaniem Towarzystwa Biblioteki Publicznej.

Widząc zalegalizowały projektowany statut Towarzystwa bez zmiany 25 sierpnia 1916 roku. Po czym Komisja Organizacyjna przystąpiła do werbowania członków Towarzystwa, o cym opublikowano w piśmie miejscowych, podając do wiadomości, że deklaracje można składać członkom Komisji Organizacyjnej lub w księgarniach firm: „Gebethnera i Wolffa” i „L. Fiszera”. O zalegalizowaniu Towarzystwa Komisja odpowiednim pismem podała do wiadomości 22 towarzystwom oświatowym, kulturalnym i zawodowym, prosząc, aby Towarzystwa te:

1) powzięły uchwałę że dane Towarzystwo inicjatywę powołania Towarzystwa Biblioteki Publicznej uważa za godną poparcia, 2) zadeklarowało do Towarzystwa, jako członka Tow. Biblioteki Publicznej z określoną roczną składką i ewentualnie przelało lub zdeponowało własną bibliotekę w Towarzystwie Biblioteki Publicznej, 3) aby wpłynęło na członków swego Towarzystwa, aby zapisywali się na członków Towarzystwa Biblioteki Publicznej oraz powiększali zbiory Towarzystwa Bib. Pub. przez ofiarowywa-

nie lub deponowanie własnych księgozbiorów.

Większość Towarzystw nie mogła dać dotąd odpowiedzi Komisji Organizacyjnej, na jej wezwanie, gdyż Zarządy Towarzystw uznawały, że kwestję tę winno decydować ogólne zebranie członków.

Już dotąd zgłosiły się na członków następujące zrzeszenia: 1) Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Pracowników Handlowych ze składką 500 rubli, 2) Stowarzyszenie wzajemnej pomocy pracujących w przemyśle i handlu — ze składką na pierwszy rok istnienia Towarzystwa 50 rubli, zastrzegając sobie w przyszłości ewentualne podwyższenie tej sumy, 3) Łódzkie Towarzystwo Lekarskie — ze składką 100 rubli oraz 4) Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń od ognia — aktywa 25 rub., 5) firma „S. Barański i S-ka” — 30 rub., 6) firma „Jakub Hirsberg i Włoczyński” — 60 rb., 7) firma „Ludwik Geyer” — 10 rubli, 8) Tramwaje Miejskie — 25 rubli, 9) Bank handlowy Łódzki — 75 rubli i jednorazowo 25 rubli, 10) Bank Handlowy w Warszawie oddział w Łodzi 60 rubli i Bank Kupiecki Łódzki 60 rubli, 11) firma „Gebethner i Wolff” oddział w Łodzi — 24 ruble składki i, 25 rub. jednorazowo.

Z chwilą rozpoczęcia swej działalności, nie licząc osób, które na członków zapisały się przy wejściu na zebranie, Towarzystwo liczy członków 267, którzy zadeklarowali roczną składkę na ogólną sumę 2987 rubli, czyli w przecięciu składka wynosi 11 rubli 18 kop., najniższa składka wynosi dla członka rzeczywistego 6 rubli, najwyższą zaś mamy 150 rubli, członkiem założycielem jest jedno tylko Towarzystwo, które zadeklarowało składkę 500 rb.

Oprócz powyższego 66 osób złożyło jednorazowo różne sumy na rzecz powstającego Towarzystwa na ogół sumę 348 rubli, oraz osiem osób zadeklarowało składki mniejsze niż minimalna przewidziana przez ustawę na ogólną roczną sumę 26 rub. 40 kop. Ogółem więc dotychczas zadeklarowano na rok bieżący na rzecz Towarzystwa sumę — 3361 rb. 40 kop.

Następnie przystąpiono do wyborów 9 członków zarządu, oraz 3 członków Komisji rewizyjnej przedtem zaś zarządzono przerwę 15-minutową.

Do obliczania głosów zaproszono pp. profesora Świdwińskiego, dyrektora Oberfelda, inżyniera Klocmana i p. Credo.

Przed ogłoszeniem rezultatu wyborów przystąpiono do rozpatrzenia wolnych wnio-

sów. Uchwalono wniosek mecenasa T. Kamińskiego, aby ogółem zebranie poleciło przyszłemu zarządowi Tow. Biblioteki Publicznej poczynić kroki, aby otrzymać księgozbiór, zgromadzony przy b. oddziale Tow. Kultury Polskiej w Łodzi.

W sprawie tej zabiera głos dr. Kaufman oświadczając, że część ksiąg z biblioteki Tow. Kultury Polskiej została przekazana robotnicznemu Towarzystwu oświatowemu „Światło”. Mówcy zależy na tem, aby wskutek tego nie zaszło kolizji między Towarzystwem Biblioteki Publicznej, a Towarzystwem „Światło”.

Dr. Grinberg proponuje, aby upoważnić zarząd do wydatkowania z funduszu lotychezas rozporządzalnych do dnia 1-go kwietnia 1917 r., a to z tego powodu, iż preliminarz budżetu nie został jeszcze przez Komisję organizacyjną opracowany. Wniosek ten uchwalono.

Na wniosek dyrektora Neumarka uchwalono po dość długiej dyskusji, iż pierwszy okres sprawozdawczy obejmując czas do 31 grudnia 1917 roku i na ten przedział czasu wybranym zostaje zarząd, z tem jednak zastrzeżeniem, aby następne ogólne zebranie odbyło się do kwietnia 1917 roku, na którym zarząd złoży sprawozdanie ze swej działalności.

Mecenas Kamiński proponuje, aby już obecnie zgłaszały się osoby, pragnące poświęcić swą pracę w Bibliotece.

Wybory dały rezultat następujący do zarządu wybrani zostali: pp. Kamiński Tadeusz (79 gł.), dr. Sterling (75 gł.), dr. Kaufman (62 gł.), Bryl (59 gł.), dr. Tomaszewski (54 gł.), dyr. Gajewicz (42 gł.), dr. Grinberg (38 gł.), Gros (34 gł.) i inż. Klocman (32 gł.). Na ręce prezydium zebrania zgłoszili swą rezygnację dr. Kaufman i inż. Klocman, do Zarządu więc weszli inż. Michalski i dyr. Eug. Krasuski.

Do Komisji rewizyjnej weszli pp. Lipiński, Świerczowski i W. Hordlińska.

Obecnych na zebraniu było 98 osób. (b)

„Gazeta Łódzka” z 16 października 1916 r.

Tow. biblioteki publicznej.

Na posiedzeniu organizacyjnem zarządu Tow. Biblioteki publicznej dokonano podziału mandatów członków zarządu w następujący sposób: prezes — dr. Sterling, wiceprezes — Eug. Krasuski, skarbnik — Oskar Gros, sekretarz — Tadeusz Kamiński.

Zarząd spośród swojego grona wybrał prezesa. Został nim dr. Seweryn Sterling.

„Gazeta Łódzka” z 26 października 1916 r.

Budynek przy ul. Piotrkowskiej 150, w którym Towarzystwo Biblioteki Publicznej otrzymało bezpłatny lokal od kupca Wilhelma Hordliczki.

— Książki dla bibliotek publicznych.

Według rozporządzenia, które staje się prawomocnym 1 stycznia 1917 r., należy w interesie utrzymania polskiej wiedzy i piśmiennictwa przysyłać do bibliotek publicznych na przechowanie po pięć egzemplarzy z dzieł wydanych lub drukowanych w general-gubernatorstwie warszawskim.

Dostawienie egzemplarzy do bibliotek publicznych jest obowiązkiem drukującego, odpowiada jednakże w równej mierze wydawca. Egzemplarze te otrzymują: Biblioteka uniwersytecka w Warszawie, Biblioteka publiczna w Warszawie, bibl. przy Warszawskim Tow. Nauk, Biblioteka publiczna w Łodzi, Biblioteka Tow. nauk. w Płocku.

Egzemplarze obowiązkowych nie należy wysyłać bezpośrednio do bibliotek, lecz przez cenzurę, która je prześle na miejsce przeznaczenia.

Dla tworzonej biblioteki bardzo ważnym okazało się rozporządzenie, przyznające Książnicy egzemplarz obowiązkowy z całego General-Gubernatorstwa Warszawskiego. „Gazeta Łódzka” z 23 stycznia 1917 r.

Biblioteka Publiczna w Łodzi.

W czasach ciężkiego zmagania się całego Kraju z okropnościami toczącej się jeszcze wojny, w czasach ogólnego wyczerpania się fizycznych sił ogromnej większości współobywateli naszego miasta, powstaje w Łodzi Biblioteka Publiczna.

Fakt ten jest bezwątpienia jednym z wielu dowodów niewyczerpanej żywotności naszego narodu, jest również dowodem zrozumienia przez ogół naszego społeczeństwa potrzeby i znaczenia pracy kulturalnej, która bez względu na istniejące warunki zewnętrzne postępować musi wytrwale i świadomie w kierunku umacniania podstaw naszego narodowego bytu.

Oczywiste jest, że powstanie tej nowej w Kraju naszyj placówki kulturalnej posiada dla miasta naszego znaczenie doniosłej wagi, stwarza bowiem tu na miejscu ognisko poważnej pracy dla tych wszystkich, którzy związani z Łodzią warunkami swojej egzystencji nie mieli, do tej możliwości z podobnej instytucji korzystać.

Zarząd Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi, zmuszony liczyć się z ciężkimi, bardzo warunkami chwili obecnej, zdaje sobie dokładnie sprawę z wielu braków, jakie powstają w Łodzi Biblioteka Publiczna na razie posiadać będzie. Z drugiej jednak strony Zarząd żywi nadzieję, że, pracując dalej wyrwale, będzie mógł braki te w miarę sił swoich stopniowo usuwać, aby w niedalekiej już może przyszłości przy należnym zrozumieniu i poparciu jego usiłowań przez miasto doprowadzić powstającą dziś Bibliotekę do poziomu innych poważnych tego rodzaju instytucji.

Do chwili obecnej Biblioteka posiada od następujących instytucji, firm i osób prywatnych zapewnione

dary, które częściowo już napływać zaczęły:

od Biblioteki Publicznej w Warszawie
od Kasy Mianowskiego w Warszawie
od Akademii Umiejętności w Krakowie
od Naczelnego Komitetu Narodowego w Krakowie
od Książnicy Polskiej we Lwowie
od firmy nakładowej „Gebethner i Wolff w Warszawie
od firmy nakładowej „E. Wende i S-ka w Warszawie
od firmy nakładowej „Ludwik Piszer w Warszawie
od p. inż. Józefa Witkowskiego w Łodzi.

Starania w kierunku pozyskania jaknajwiększej ilości dzieł piśmiennictwa polskiego czynione są przez Zarząd w dalszym ciągu. Jednocześnie stosownie do obowiązującego rozporządzenia z dn. 5 grudnia 1916 r. Biblioteka Publiczna w Łodzi ma zapewnione stałe otrzymywanie wszystkich dzieł drukowanych lub wydawanych w Kraju.

W ten sposób zapewnionem jest zachowanie przez Bibl. Publ. w Łodzi całokształtu wytworów piśmiennictwa Krajowego na przyszłość.

Tem niemniej Zarząd Tow. Biblioteki Publicznej w Łodzi uważa, że dla należytego i wszechstronnego rozwoju Biblioteki nieodzownym jest również poparcie całego ogółu społeczeństwa miejscowego.

W tym celu Zarząd zwraca się doń z gorącym wezwaniem w tem głębokiem przeświadczeniu, że społeczeństwo to będzie poczuwało się do obowiązku współdziałania w dalszym rozwoju Biblioteki i w ten sposób stworzy dla przyszłych pokoleń dokument prawdziwego zrozumienia wagi i znaczenia tej placówki w czasach ogólnej wyczerpanej pracy nad odbudową naszej Ojczyzny.

Łódź, d. 29.1. 1917 r.

Zarząd Tow. Bibl. Publicznej
w Łodzi.

Seweryn Sterling (prezes), Eugeniusz Krasuski, (wice-prezes), Tadeusz Kamiński (sekretarz), Oskar Gross (skarbnik), Adolf Bryl, Michał Gruenberg, Bronisław Michels, Leon Teichermann, Antoni Tomaszewski.

Biblioteka Publiczna mieści się w domu przy ul. Piotrkowskiej 150, I-sze piętro.

Kancelaria Biblioteki otwarta codziennie od godz. 5-tej do 6-ej popołudniu.

„Nowy Kurjer Łódzki”
z 31 stycznia 1917 r.

— Z Biblioteki publicznej. —
Liczba nadesłanych przez różne firmy wydawnicze książek jeszcze się powiększyła.

Praca nad skatalogowaniem księgozbioru idzie w szybkim tempie.

Urządzenie zostało skompletowane; otrzymano najniezbędniejsze krajowe, oraz wiele zagranicznych pism.

Otwarcie biblioteki zapowiada się w najbliższej przyszłości.

Napływający egzemplarz obowiązkowy oraz liczne dary od instytucji i osób prywatnych powiększały systematycznie księgozbiór. Rozpoczął się żmudny proces katalogowania zbiorów.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 18 lutego 1917 r.

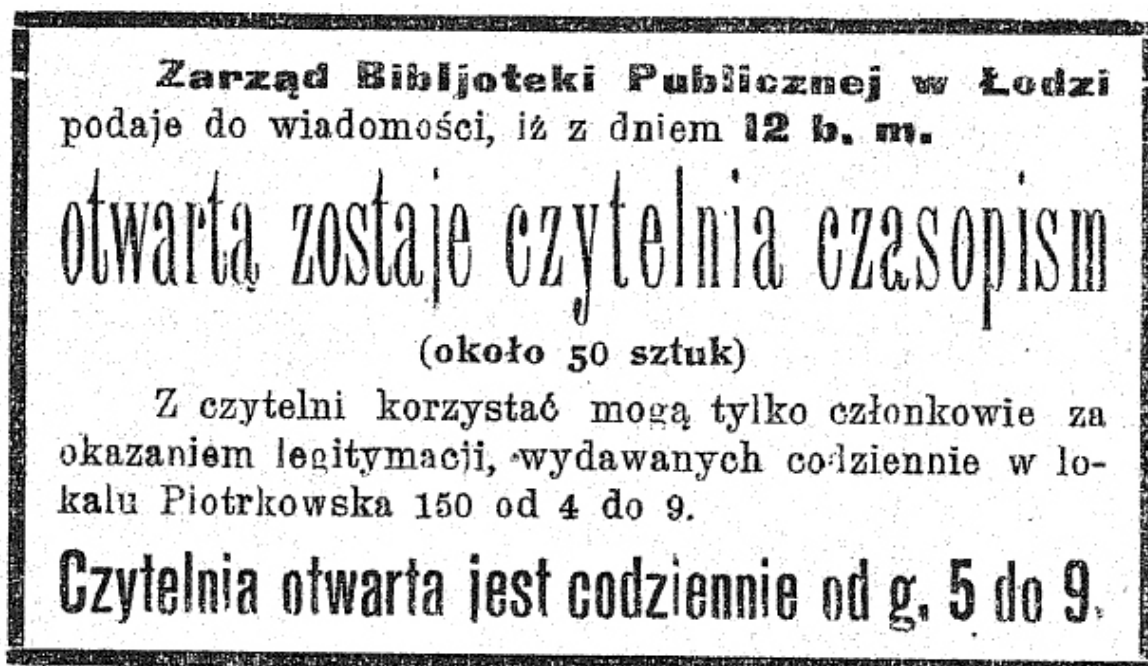
Opublikowano również ogłoszenie o poszukiwaniach odpowiedniego kandydata na bibliotekarza. „Nowy Kurjer Łódzki” z 23 lutego 1917 r.

Jan Augustyniak

W wyniku tego ogłoszenia wpłynęło wiele podań. Wybór Zarządu Towarzystwa Biblioteki Publicznej padł na młodego, 23-letniego urzędnika Widzewskiej Manufaktury Bawełnianej, który ukończył szkołę handlową, a następnie po specjalnych kursach pedagogicznych uzyskał świadectwo nauczyciela ludowego. O inklinacji do pracy bibliotecznej pozwalał sądzić fakt samorządnego zorganizowania biblioteki kursów pedagogicznych przy ul. Narutowicza, który zyskał pochlebną wzmiankę w prasie, a o zdolnościach kandydata dawała opinię jego nauczycielka, znana działaczka oświatowa, Adela Koziełkiewiczówna. W dodatku kandydat był Polakiem, co w społeczeństwie tak zróżnicowanym pod względem narodowości i wyznania też nie było dla zarządu obojętne. Nowy kierownik z bibliotekarstwem zapoznał się na kilkutygodniowej praktyce w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy.

Cyt.: Wieczorek W., Biblioteka Publiczna w Łodzi 1917-1957, Warszawa, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1965, s. 25-26.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 10 marca 1917 r.

— **Czytelnia** biblioteki publicznej, mieszcząca się przy ul. Piotrkowskiej № 150, została oddana do użytku publiczności.

Do dyspozycji czytelników zgromadzono tam około 50 ciu pism tygodniowych i codziennych.

Biblioteczka zostanie niebawem ostatecznie ułożoną. Liczy ona tymczasem 1.500 tomów.

Wraz z postępem prac przy katalogowaniu zbiorów, zaczął zbliżać się termin otwarcia biblioteki dla czytelników. W pierwszej kolejności uruchomiono czytelnię czasopism. Miało to miejsce 12 marca 1917 r. Moment ten można uważać za nieoficjalną inaugurację Książnicy.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 20 marca 1917 r.

— **Z T-wa. Biblioteki Publicznej.** Księgozbiór, który już prawdopodobnie w połowie czerwca będzie mógł być oddany do użytku publiczności znów został powiększony, dzięki pewnej ilości dzieł naukowych, zaoferowanych przez p.p. E. Hirszberga, I. Pinkusa, M. Rappaporta, d-ra Sachsa, p. Glanc. Prawdziwą ozdobą biblioteki będzie kolekcja dzieł zapisanych Twu przez zmarłego dyr. Witkowskiego. Specjalnie zaangażowany bibliotekarz przyjedzie do Łodzi w tych dniach. Wobec tego, że dotychczasowy lokal przy ul. Piotrkowskiej 150 okazał się za szczypliwy, p. W. Hordliczka oddał do dyspozycji T-wa kilka pokoi na parterze w tymże domu. Czytelnia biblioteki jest już otwarta od dłuższego czasu, znajduje się w niej ogółem 54 egzemplarzy tygodników, miesięczników i pism codziennych. Prawo korzystania z czytelni przysługiwało dotychczas tylko członkom biblioteki, od 8 maja wstęp dozwolony jest każdemu za opłatą 10 fen. Biblioteka rozporządza obecnie 1400 tomami, które są już skatalogowane. Zarząd T-wa Biblioteki Publicznej odbywa co miesiąc posiedzenia.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 29 maja 1917 r.

— Otwarcie biblioteki publicznej.

Wczoraj w południe odbyło się uroczyste otwarcie biblioteki publicznej w obecności licznie zebranych przedstawicieli miejscowych towarzystw kulturalno-oświatowych oraz przedstawicieli miasta.

Pierwszy głos zabrał prezes zarządu biblioteki dr. Sterling, wskazując na dowolny czyn jakim jest otwarcie ksiąznicy publicznej w Łodzi i nawołując do popiętania tej placówki.

Dyr. Krasuski w przemówieniu swem skreślił historję powstania w Łodzi biblioteki i wymienił szereg osób, które przyczyniły się do jej utworzenia.

Następnie wszyscy obecni podpisali uatkowy akt otwarcia biblioteki i zwięwszystkie jej działy.

Biblioteka składa się z trzech działów: 1) zasadniczego, dostępnego tylko dla osób pracujących nankowo, 2) wypożyczalni na miejscu i 3) biblioteki podręcznej.

„Gazeta Łódzka” z 12 października 1917 r.

— **Z biblioteki publicznej.** Liczba członków towarzystwa biblioteki publicznej stale wzrasta i dosięgła już cyfry 380. Zarząd biblioteki otrzymał w tych dniach cenny dar od p. Lindenfeldówny w postaci dzieł filozoficznych. Dla wygody czytelników zaabonowano szereg czasopism filozoficznych, tak polskich, jak niemieckich w liczbie ogółem 10.

Czytelnia przy bibliotece zaopatrzona jest obecnie we wszystkie czasopisma, wychodzące w okupacji niemieckiej, zarówno dzienniki jak i periodyki.

Średnia frekwencja osób w bibliotece waha się między liczbą

„Nowy Kurjer Łódzki” z 11 listopada 1917 r.

Kronika

— Z biblioteki publicznej. —

W ciągu miesiąca października i połowy listopada bibliotekę odwiedziło przeszło 1,200 osób. Frekwencja zwiększa się z dniem każdym.

Opłata członkowska wynosi 15 mk. Zapisywać się można codziennie, jednakże składki miesięczne przyjmuje inkasent biblioteki tylko w środy.

„Nowy Kurjer Łódzki” z 18 listopada 1917 r.

Biblioteka Publiczna poszukuje

LOKALU (sala, i 4—6 pokoi)

w śródmieściu.

Oferty należy składać (do dnia 30.XI) pod adresem;
Piotrkowska 150.

Zwiększająca się liczba czytelników i coraz większy księgozbiór wymógł potrzebę znalezienia nowego, większego lokalu. „Gazeta Łódzka” z 26 listopada 1917 r.

— Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi

ogłasza konkurs na wzór Ex libris dla siebie.

Wyznaczone są trzy nagrody: 75, 50 i 30 marek.

Projekty w kopertach zapieczętowanych przysyłać należy pod adresem T-wa Biblioteki Publicznej w Łodzi, Piotrkowska nr. 150. Termin składania projektów upływa z dniem 31 stycznia 1918 r.

Wszystkie pisma krajowe proszone są o przedrukowanie niniejszego.

Ogłoszono również konkurs na znak własności — ekslibris Biblioteki.

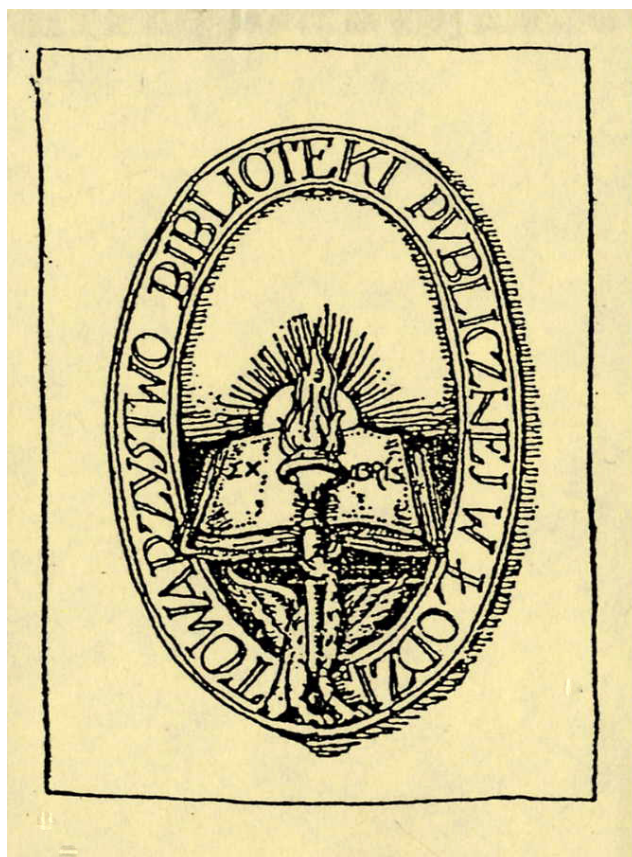
„Gazeta Łódzka” z 10 grudnia 1917 r.

— Z Biblioteki Publicznej.

Na ogłoszony przez zarząd T-wa B. P. w dn. 8 grudnia r. ub. konkurs na „ex libris” nadesłano 13 projektów, które osądzono na ostatnim posiedzeniu zarządu w d. 2 marca. Nagrodę pierwszą przyznano pracy, oznaczonej godłem „Pochodnia”, drugą — pracy pod godłem „Odrodzenie”, a trzecią otrzymała praca „Książnica”. Autorem wszystkich trzech projektów okazał się p. Leo Rosenberg architekt, łódzianin.

Księgozbiór biblioteki powiększył się ostatnio darem kasy J. Mianowskiego, wynoszącym kilkaset tomów bardzo poważnych dzieł, między którymi znajduje się komplet „Słownika Języka Polskiego”, wydawany pod red. prof. Kryńskiego, Karłowicza i Niedźwiedzkiego. Z prywatnych księgozbiorów otrzymano następujące dary: od p. inż. M. Bornsteina 35 dzieł treści historycznej, filozoficznej i dzieła rzadkie teologiczne; Spadkobiercy b. p. Miny Konstadtowej nadesłali za pośrednictwem p. dra Krakowskiego kilkadziesiąt dzieł z zakresu nauk społecznych i słowników.

„Gazeta Łódzka” z 5 marca 1918 r.

Leon Rozenberg: Exlibris Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi, 1917, cynkotypia, rozmiar 68 x 50.

1 lipca 1918 r. z powodu ciasnoty pomieszczeń, Bibliotekę przeniesiono do budynku przy ul. Św. Andrzeja 14 (obecnie ul. Andrzeja Struga). Pod tym adresem Książnica przetrwała ponad 30 lat.

Magazyn książek

Czytelnia

Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Andrzeja 14 (Czytelnia)

VIII. W sprawie umiastowienia Książnicy Publicznej —

A. Rada Miejska w związku z wnioskiem Magistratu № 1581 z dn. 23 grudnia 1921 r. postanawia

1. umiastowić z dniem 1 stycznia 1922 roku Książnicę Publiczną (ul. Andrzeja № 14), prowadzoną przez Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi,

2. zatwierdzić budżet tej instytucji na r/adm. 1922, przewidujący we wpływach kwotę mk. 200.000.—, w wydatkach kwotę mk. 6.250.000.—, w czym mk. 2.500.000.— na zakup i oprawę książek,

3. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Następujący wniosek r. Praszkiara:

„Rada Miejska uchwala, aby Książnica Publiczna zawierała dział judaistyczny oraz dział książek naukowych źródłowych napisanych w języku hebrajskim.“

Następujący dezzyderat Komisji Skarbowej:

„Rada Miejska wyraża życzenie, aby w doborze książek,— o ile one przedstawiają rzeczywistą wartość naukową, nie kierowano się żadnymi ograniczeniami językowymi.“

Z Obrad Magistratu.

Uchwała № 213

z dnia 7 marca 1922 roku.

Przyjmując do wiadomości pismo Oddziału Prawnego № 161/22-1a z dn. 8 marca 1922 roku, postanowiono wystąpić do Rady Miejskiej z prośbą o powzięcie na jednym z najbliższych posiedzeń formalnej uchwały w sprawie umiastowienia Biblioteki Publicznej w Łodzi, treści następującej:

„Rada Miejska m. Łodzi w związku z uchwałą № VIII z dnia 31-go stycznia 1922 roku oraz wnioskiem Magistratu № 213 z dnia 7 marca 1922 roku, postanawia:

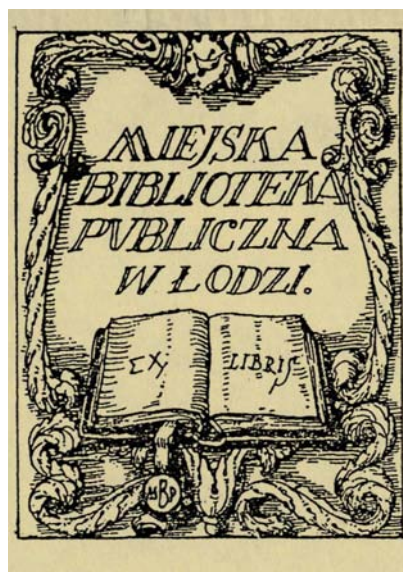
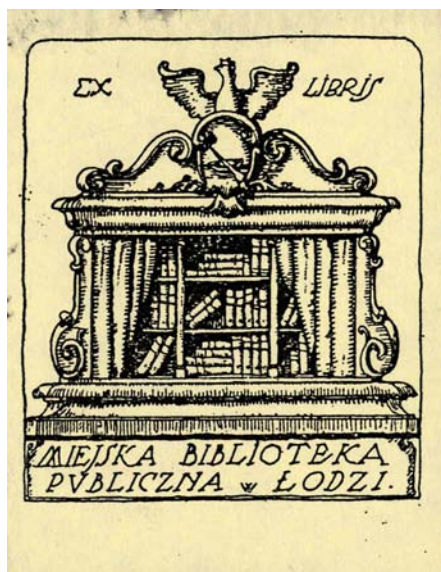
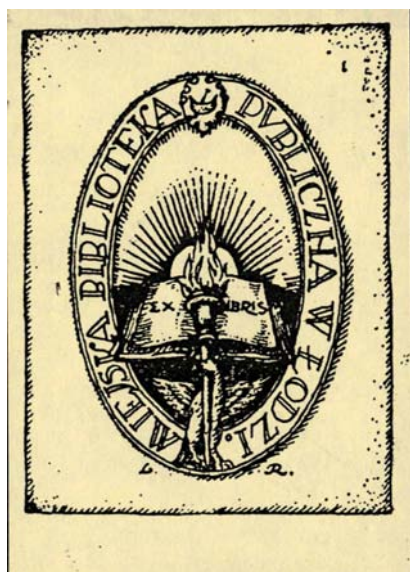
1. nabyć w drodze darowizny od Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi cały majątek rzeczony Towarzystwa wraz z biblioteką, urządzeniem, aktywami i pasywami oraz ze znajdującą się w kasie Towarzystwa gotowizną w wymienionym bilansie za rok 1921 szacunku i na warunkach, wymienionych w liście Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi do Magistratu № 15 z dnia 23 lutego 1922 roku;

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały“.

następują podpisy.

Zgodność stwierdza
(—) Miecz. Kalinowski.

1 stycznia 1922 r. („Dziennik Zarządu m. Łodzi” z 1922 r., nr 7 s 18 i nr 12 s 5) miasto przejęło Bibliotekę Publiczną. Pozwoliło to na dalsze istnienie Książnicy, jak również systematyczne powiększanie księgozbioru, który w 1922 r. liczył 30000 tomów.

W 1922 r. opracowano nowe ekslibrisy. Autorem został tak jak poprzednio został Leon Rozenberg

Z upływem lat skromna biblioteka publiczna rozwinęła się w poważną księżnicę naukową. Jan Augustyniak z młodego kierownika - bibliotekarza stał się statecznym Głównym Bibliotekarzem Miejskim w Łodzi. Takie stanowisko przyznało mu Prezydium Magistratu na posiedzeniu w dniu 7 czerwca 1922 r. uchwałą nr 510 („Dziennik Zarządu m. Łodzi” z 1922 r., nr 37 s 18). Fotografia z końca lat 20-tych ubiegłego wieku. Zainteresowanym pogłębieniem wiedzy o barwnej postaci dyrektora Jana Augustyniaka zapraszamy do BIBiK-a z 10 kwietnia 2008 r. http://skany.wbp.lodz.pl/pliki/bibik/bibik_52/bibik_52.pdf

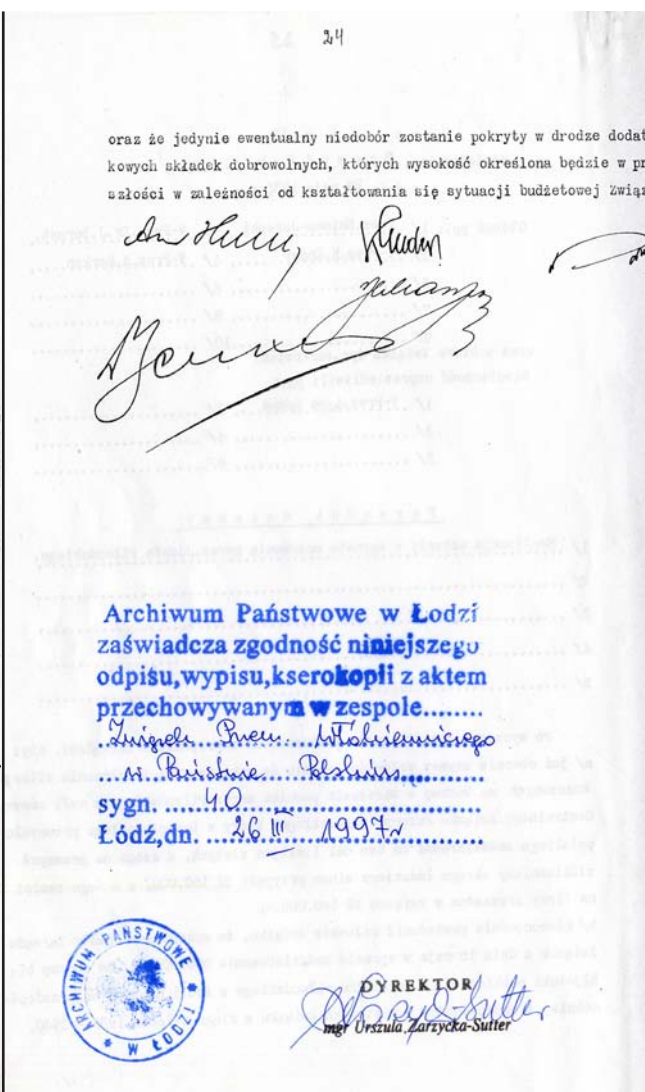
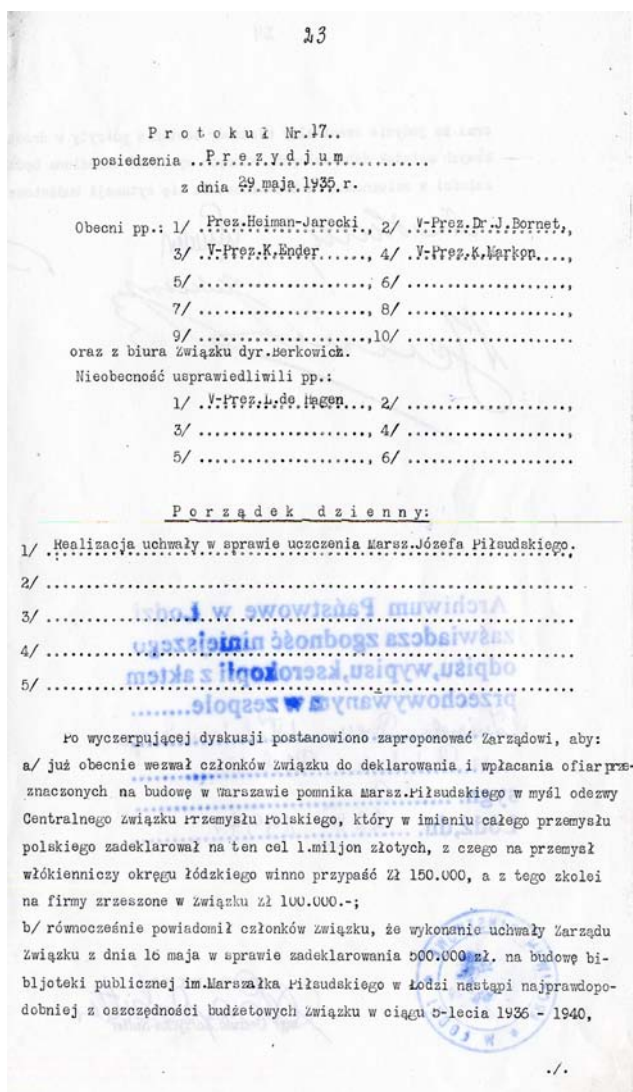

Biblioteka miejska przy ul. Andrzeja. Na zdjęciu powyższym oddział biblioteki — kartoteka.
Fot. A. Mayer

Nowy budynek w zdecydowany sposób poprawił warunki pracy dla bibliotekarzy i czytelników. „Łódź w Ilustracji” z 1929 r., nr 17

16 maja 1935

Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, dla uczczenia pamięci zmarłego kilka dni wcześniej Marszałka Józefa Piłsudskiego podejmuje decyzję o wybudowaniu w Łodzi gmachu – pomnika, z przeznaczeniem na Bibliotekę Publiczną. Realizacją projektu zajął się Społeczny Komitet Budowy Biblioteki Publicznej

Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim ofiarował na ten cel kwotę 500 tysięcy złotych.

Budowa gmachu biblioteki im. Marszałka Piłsudskiego. — Termin kon- kursu został przesunięty

Jak wiadomo, związek przemysłu włókienniczego w P. P. w Łodzi ofiarował sumę pół miliona złotych na budowę gmachu biblioteki publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w naszym mieście. Ponieważ cała zaofiarowana suma postanowiono przeznaczyć na budowę monumentalnego gmachu — plac pod budowę miasto dać miasto.

Przed kilku tygodniami magistrat postanowił przeznaczyć na ten cel plac na ul. Strzeleckiej, w pobliżu budującego się Domu-Pomnika Marszałka Piłsudskiego. Część tego placu należy do miasta, część zaś do prywatnych posiadaczy, od których miano parcele te wykupić. W związku z tem w dniu 7 listopada komitet budowy przy związku

przemysłu włókienniczego ustalił terminy opublikowania i rozstrzygnięcia konkursu architektonicznego na budowę gmachu biblioteki.

Tymczasem obecnie okazało się, że sprawy hipoteczne terenów prywatnych, które miasto chciało przejąć od ich właścicieli są tak zawikłane i nieuregulowane, że upłynąć musi wiele czasu, nim miasto mogłoby się stać prawnym ich właścicielem. A ponieważ chodzi o to, by budowa biblioteki rozpoczęła się już wczesną wiosną — zarząd miejski postanowił przeznaczyć na ten cel inny plac. W związku z tem przesunięte zostają terminy opublikowania konkursu architektonicznego. (i)

Ogłoszono konkurs na projekt budowy gmachu.

„Ilustrowana Republika”

20 grudnia 1935 r.

Zarząd Miejski przystąpił do wyszukania odpowiedniego placu. Po pewnym czasie wyszukano plac. Położony w dobrym miejscu, u zbiegu ulic Gdańskiej i Mikołaja Kopernika, prywatny park widoczny na fotografii z prawej strony. Zdjęcie z roku 1915.

Rozstrzygnięcie Konkursu S.A.R.P. Nr. 72 na gmach Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego w Łodzi.

Trzy równorzędne nagrody po zł. 2.666.— otrzymali:

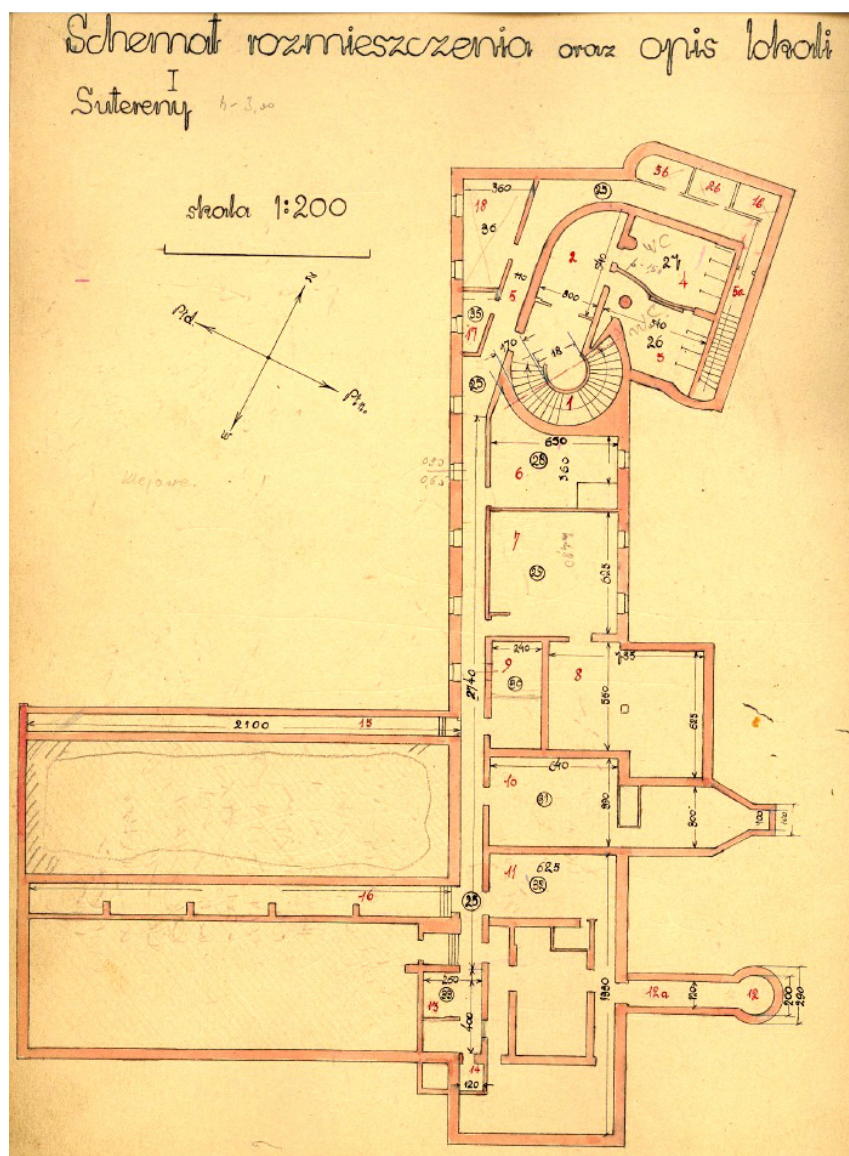
Praca Nr. 9 — inż. arch. Jerzy Wierzbicki — Warszawa. Praca Nr. 31 — inż. arch. Bolesław Malisz i inż. arch. Bożena Maliszowa — Gdynia. Praca Nr. 32 inż. arch. Bolesław Malisz i inż. arch. Stefan Reyman — Gdynia.

Dwie dodatkowe nagrody po zł. 975.— otrzymali:

Praca Nr. 19 — inż. arch. Stefan Jasieński i inż. arch. Bolesław Tatarkiewicz — Warszawa. Praca Nr. 35 — inż. arch. Bronisław Kulesza i inż. arch. Andrzej Uniejewski — Gdynia.

Zwycięzcą ogłoszonego konkursu na projekt gmachu został warszawski architekt inż. Jerzy Wierzbicki. „Architektura i Budownictwo” z 1937 r., nr 3, s 98

Po wybraniu projektu przystąpiono do prac nad dokumentacją budowlaną i przygotowaniem terenu do przyszłej budowy.

Niestety, oryginalna dokumentacja nie zachowała się. Zamieszczony fragment pochodzi z inwentaryzacji budowlanej wykonanej przez inż. arch. Jerzego Wierzbickiego przed rozbudową Biblioteki w 60-tych latach ubiegłego wieku.

- 36 -

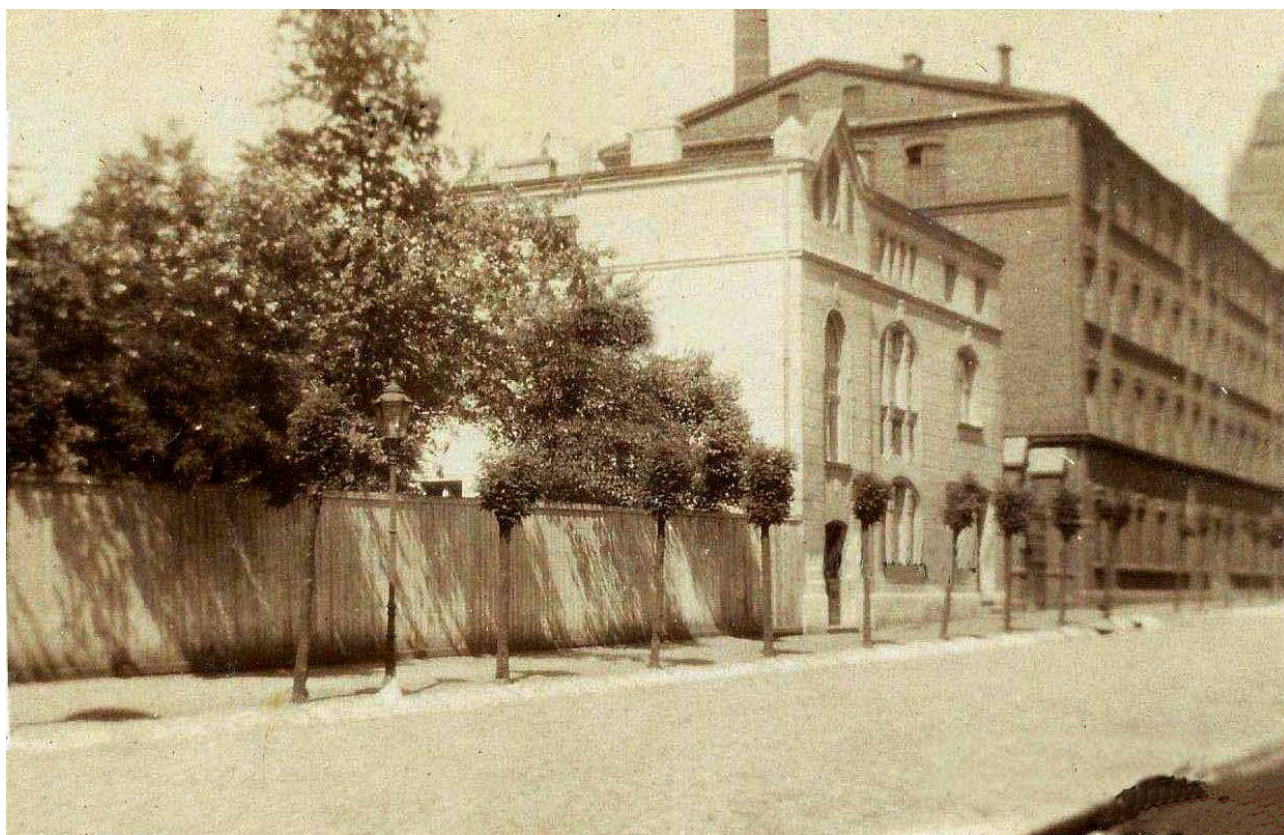
Z E S T A W I E N I E

		mater.	roboc.	Razem
1.	Roboty ziemne	400 0,1	9	9 1
		386,40	8162,20	8548,60
2.	" żelbetowe	90	38,7	128,7
		95644,75	38687,00	134331,75
3.	" betonowe	500	300	800
		477,00	189,00	666,00
4.	" murarskie	28	10,6	38,6
		35623,20	15374,90	50998,10
5.	" izolacyjne	2,5	0,4	2,9
		2800,25	826,50	3626,75
6.	" żelazne	1,4	0,7	2,1
		1687,50	1500,00	3187,50
7.	" blacharskie i dekarские	5,3	1,9	7,2
		7245,50	2334,25	9579,75
R a z e m		143864,60	67073,85	210938,45

ARCHITEKT
JERZY WIERZBICKI
WARSZAWA, GROCHÓW-DWÓR
TELEFON 10-01-91

J. Wierzbicki
19. IV. 1938r.

Do dnia dzisiejszego zachował się tylko fragment dokumentacji budowlanej autorstwa Jerzego Wierzbickiego z 19 lutego 1938 r. Jest to „kosztorys stanu surowego budowy gmachu Biblioteki Publicznej im. Marszałka Piłsudskiego w Łodzi”. Oprócz kwot budowy zawiera również technologię poszczególnych etapów. Jest to bardzo ciekawy materiał na temat przedwojennych zasad obowiązujących w budownictwie. Można śmiało powiedzieć, że na takich dokumentach powinno opierać się dzisiejsze stawianie budowli.

Wreszcie nadeszła oczekiwana chwila, kiedy można było rozpocząć budowę Biblioteki. Ulica Mikołaja Kopernika z ogrodzonym terenem budowy.

Dziś, jak już donosiliśmy, odbędzie się w Łodzi uroczystości z okazji poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę gmachu biblioteki publicznej im. Marszałka Piłsudskiego oraz z okazji otwarcia pierwszej fabryki lanitalu „Polana” w Pabianicach.

Główne uroczystości skoncentrowane są przy poświęceniu kamienia węgielnego gmachu biblioteki publicznej u zbiegu ulic Kopernika i Gdańskiej. Na uroczystości tę przyjeżdżają członkowie rządu w osobach pp. wicepremiera i ministra skarbu inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego, ministra przemysłu i handlu Antoniego Romana, ministra rolnictwa Poniatowskiego oraz wiceministrów: gen. Litwiłowicza, dr. Aleksandrowicza, Rogo i Wierusz-Kowalskiego. —

Program uroczystości, które odbędą się o godz. 10.30 rano przewiduje: odegranie „Pierwszej Brygady” przez Orkiestrę wojskową, powitanie przez prezesa komitetu budowy senatora Aleksandra Heimana-Jareckiego, odczytanie aktu erekcyjnego przez prezesa związku przemysłu włókienniczego w P. P. dr. Bruno Biedermannia, poświęcenie przez J. E. Ka. Biskupa Jasińskiego, założenie kamienia węgielnego i wreszcie przemówienia: wiceministra WR, I. O. P. dr. Aleksandrowicza jako delegata, wydziału wykonawczego naczelnego komitetu uczczenia pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, prez. Mikołaja Godlewskiego, prezesa Izby przemysłowo-handlowej dr. Feliksa Maciszewskiego i dyrektora naczelnego centralnego związku przemysłu polskiego Andrzeja Wierzbickiego.

Na zakończenie orkiestra wojskowa odegra Hymn Narodowy.

„Ilustrowana Republika” z 14 maja 1938 r.

RZĄD PRZYJEŻDŻA DO ŁODZI na dzisiejszą uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę gmachu Biblioteki Publicznej im. Józefa Piłsudskiego. — Przybyć mają: pp. wicepremier Kwiatkowski, ministrowie Roman i Poniatowski oraz wiceministrowie gen. Litwiłowicz, dr. Aleksandrowicz i Rose. — Otwarcie fabryki lanitalu w Pabianicach

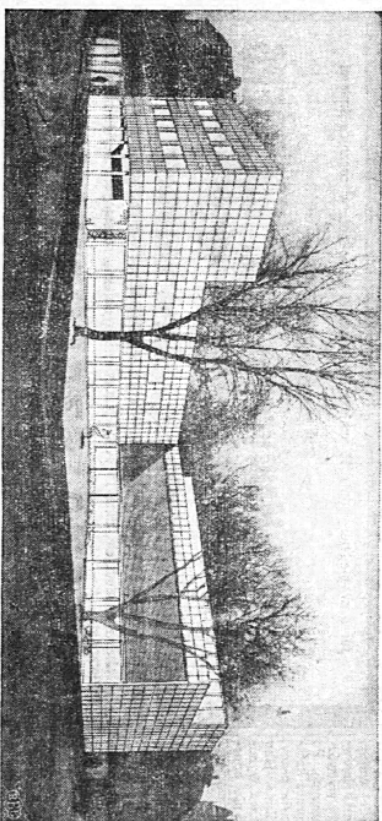
Idea i realizacja

W związku z tymi uroczystościami omówić wypada genezę pomysłu i realizację budowy gmachu biblioteki publicznej im. Marszałka Piłsudskiego:

16 MAJA 1935 R., t.j. czwartego dnia po śmierci Marszałka odbyło się specjalne zebranie posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Włókienniczego w P. P., na którym Zarząd uchwalił odtworzyć w imieniu Związku kwotę pół miliona złotych na wybudowanie biblioteki publicznej w Łodzi, celem trwałego uczczenia pamięci zasłanego Marszałka.

JESIENIA 1935 R. powołany został do życia Komitet Budowy Biblioteki Publicznej im. Józefa Piłsudskiego, którego przewodniczącym był senator Aleksander Heiman - Jarecki. Zarząd Miejski m. Łodzi, rozumiąc doniosłość sprawy budowy biblioteki dla Łodzi, postanowił ofiarować plac pod budowę biblioteki. Wyszukiwanie odpowiedniego placu napotykało przez dłuższy czas na liczne trudności natury technicznej i prawnej, tak, iż dopiero w drugiej połowie r. 1936 Zarząd Miejski nabył odpowiedni plac, przeznaczając go pod budowę Biblioteki.

Plac ten położony jest przy zbiegu ulic Gdańskiej i Kopernika. Posiada powierzchnię 3120 mtr². Po nabyciu placu Komitet powołał Sąd Konkursowy dla rozpatrzenia projektów architektonicznych gmachu Biblioteki. Konkurs dla opracowania projektu architektonicznego gmachu Biblioteki rozpisany został w grudniu 1936 r., przyczem jako termin rozstrzygnięcia konkursu wyznaczono 1 maja 1937 r. Jednocześnie Komitet wynajmął 3 nagrody konkursowe o łącznej wysokości 10.000 zł. Komitet, wychodząc z założenia, że koszty globalny budowy gmachu musi obracać się w granicach uchwalonej przez Związek dotacji ustalił przy udziale

Gmach Biblioteki Publicznej im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi według projektu inż. Jerzego Wierzbickiego. Poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę odbędzie się dziś, dn. 14 maja.

rozrachunków w/wieczu, dotychczas m. in. rozmiarów projektowanego gmachu, sposób rozwiązania jego wnętrza oraz ilość i pojemność poszczególnych pomieszczeń, magazynów, sal czytelniczych etc; kubaturę gmachu ustalono na 10.000 mtr³.

W CZERWCU 1937 R. nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu architektonicznego, przyczem Sąd Konkursowy przyznał 3 pierwsze równorzędne nagrody następującym pracom: inż. inż.

Bożeny i Bolesława Maliszów (Gdynia), inż. inż. Bolesława Malisz i Stefana Reychemana (Gdynia), inż. Jerzego Wierzbickiego (Warszawa).

W LIPCU 1937 R. odbyło się posiedzenie Komitetu Budowy, na którym Komitet wybrał z posteru nagrodzonych przez Sąd Konkursowy projektów pracę wykonaną przez inż. Wierzbickiego, postanawiając zarazem powierzyć autorowi tego projektu kierownictwo budowy gmachu oraz opracowanie dalszych szczegółów technicznych. Na tymże posiedzeniu nastąpiło wręczenie autorom nagrodzonych prac 3 pierwszych nagród.

W DRUGIEJ POŁOWIE R. 1937 nastąpiło całkowite uzgodnienie projektu budowy gmachu Biblioteki z posłaniami, jakie zostały wysunięte w odniesieniu do projektu zarówno ze strony

Biżony i ze strony kierownika Łódzkiej Biblioteki Publicznej Augustyniaka.

W LISTOPADZIE 1937 R. Komitet przyjął do zatwierdzającej wiadomości przedstawione przez inż. Wierzbickiego terminy ukończenia etapów poszczególnych prac związanych z budową Biblioteki.

W MARCU 1938 R. nastąpiło rozpisanie ogranicezonego przetargu na budowę stanu surowego gmachu Biblioteki. W wyniku przetargu wykonanie robót budowlanych powierzono inż. Karol Izydorczyk w Łodzi. Budowa gmachu rozpoczęła została z dn. 1 maja 1938 r.

14 MAJA 1938 R. nastąpiło poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę gmachu Biblioteki w ramach uroczystości przemysłowych przy udziale przedstawicieli Rady i ster prze-

W Dniało się w mieście wojewódzkim Łodzi 14 maja 1938 roku, kiedy Prezydentem Rzeczypospolitej był Ignacy Mościcki, Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych Marszałek Edward Śmigły Rydz, Prezesem Rady Ministrów - gen. dr. Felicjan Sławoj-Skłodkowski, Wicepremierem i Ministrem Skarbu inż. Eugeniusz Kwiatkowski, Ministrem Przemysłu i Handlu Antoni Roman, Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego - prof. dr. Wojciech Świątosławski, Wojewodą łódzkim Henryk Józewski, Biskupem Diecezji łódzkiej Jego Eksceleńcja Ksiądz Biskup Włodzimierz Jasiński, Dowódcą Okręgu Korpusu łódzkiego - gen. brg. Wiktor Thommée, Prezydentem miasta wojewódzkiego Łodzi Mikołaj Godlewski.

Podpisani stawili się na placu przy zbiegu ulic Gdańskiej i Kopernika w celu założenia kamienia węgielnego - pod budowę gmachu Biblioteki Publicznej im. Józefa Piłsudskiego, ufundowanego przez Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim na mocy uchwały powziętej na żalobnym posiedzeniu Zarządu Związku w dniu 6 maja 1935 roku na wieść o zgonie Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Fundacja ta, która - promieniując z największego ośrodka robotniczego - służyć ma dziełu kultury polskiej, przemysł łódzki pragnął złożyć hołd pamięci Największego w dziejach Polski Człowieka.

Zgodnie z wymogami formalnymi wzniesienie gmachu uznane zostało za akt uczczenia pamięci Wskresiciela Rzeczypospolitej powziętą dnia 11 maja 1937 roku specjalną uchwałą Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Poświęcenia kamienia węgielnego dokonał Jego Eksceleńcja Ksiądz Biskup Włodzimierz Jasiński.

W dniu założenia kamienia Węgielnego wchodził w skład Zarządu i Komisji Rewizyjnej Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim:

Dr. Bruno Biedermann, prezes, Karol Ender - wiceprezes, Gustaw Geyer - wiceprezes, Leon de Hagen - wiceprezes, Kazimierz Markon - wiceprezes, Stefan Barciński, inż. Adolf Berliner - blau, dr. Juliusz Bornet, Karol Juliusz Buhle, Henryk Bursze, Naum Eitingon, dr. Leon Hirschberg, Aleksander Heiman - Jarecki, Juliusz Kinderman, Władysław Landsberg, dr. Feliks Maciszewski, Stefan Osser, Robert Schnee, Wilhelm Schoen, Alfred Viallet, inż. Andrzej Wierzbicki, Artur Eisenbraun, inż. Leon Felix, Karol Steinert.

Nad realizacją budowy czuwał Komitet Budowy Biblioteki Publicznej im. Józefa Piłsudskiego w skład którego wchodził: senator Aleksander Heiman - Jarecki - jako przewodniczący oraz wyżej wymienieni prezes i wiceprezesi Zarządu Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, a nadto dr. Juliusz Bornet i Robert Geyer - jako członkowie.

Gmach projektował inż.-arch. Jerzy Wierzbicki.

Akt erekcyjny.

Uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod gmach Biblioteki, 14 maja 1938 r., górne zdjęcie: przemawia senator Aleksander Heiman-Jarecki. Kadr z Tygodnika Dźwiękowego Polskiej Agencji Telegraficznej. Taśmę filmową z tym unikalnym dokumentem Biblioteka odkupiła w 1992 r. od prywatnego posiadacza po dwuletnich pertraktacjach.

Przemawia dr Bruno Biedermann, prezes Zarządu Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim.

Wicepremier inż. Eugeniusz Kwiatkowski wmurowuje akt erekcyjny.

Moment poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę gmachu Biblioteki Publicznej w Łodzi przez J. E. ks. biskupa Jasińskiego w obecności przedstawicieli Rządu.

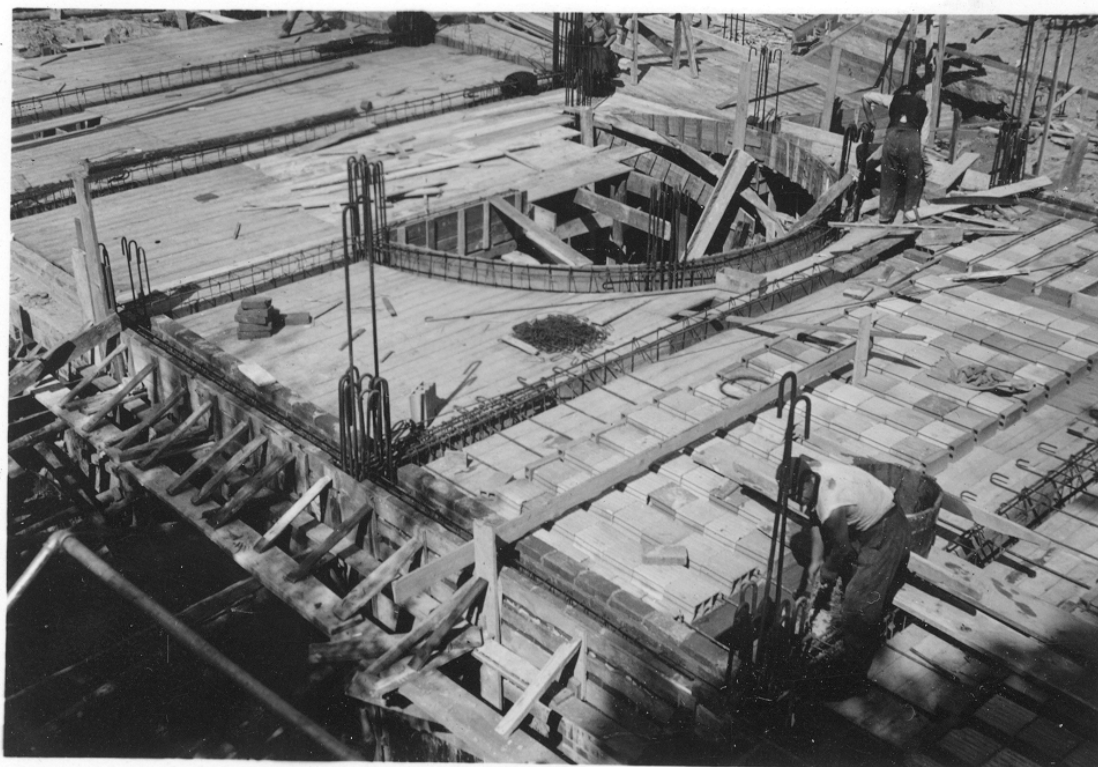
„Łódź w Ilustracji” z 1938 r., nr 21

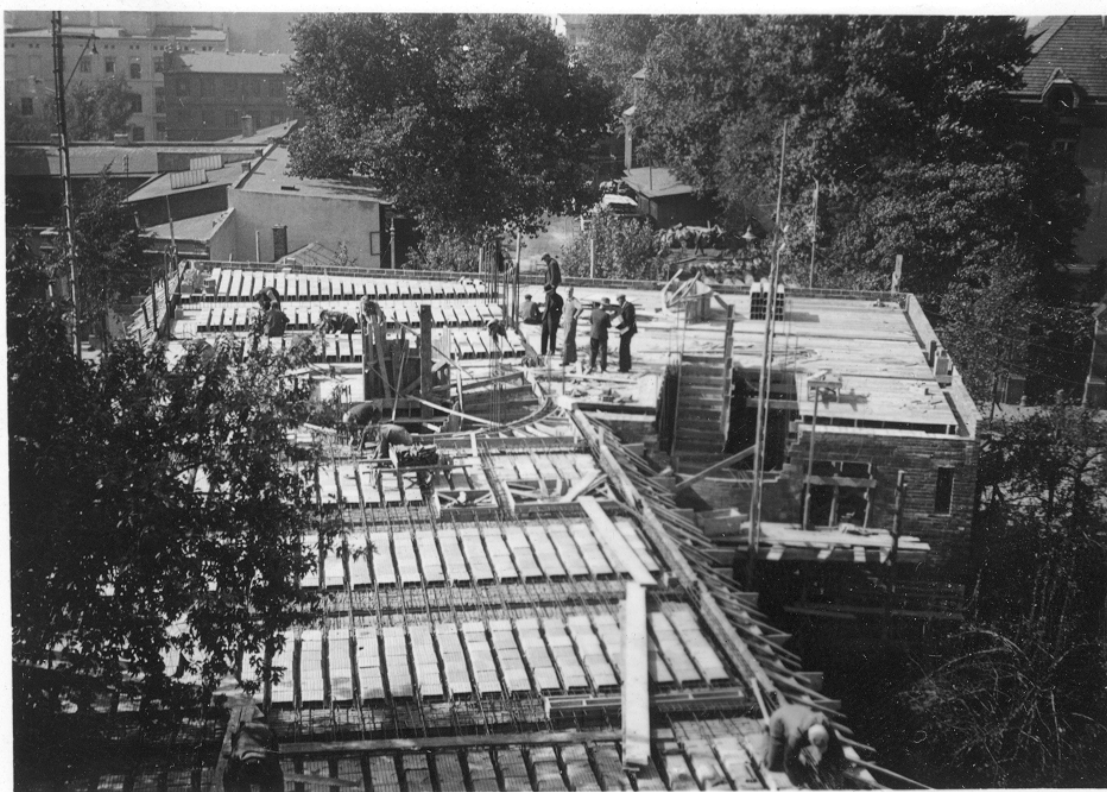
Po uroczystym położeniu „kamienia węgielnego” rozpoczęto budowę Biblioteki. Zdjęcie z murowania fundamentów głównego budynku Książnicy. Fotografia bardzo ciekawa z powodu drugiego planu. W tle widoczna jest fabryka Ernesta Wevera przy ul. Wólczańskiej róg ul. Kopernika. W tym czasie nosiła już nazwę "E. Wever, dzierżawca Gustaw Patberg i Spółka". W czasach nam współczesnych były to Zakłady Przemysłu Pasmańteryjnego "Lenora".

Wkrótce stanął żelbetowy szkielet magazynu książek (widok od strony wschodniej).

Widoczny charakterystyczny element budynku Biblioteki, okrągła klatka schodowa.

Gmach Biblioteki osiągnął już poziom drugiego piętra. Zdjęcie interesujące z powodu drugiego planu. Widoczna jest zabudowa zachodniej strony ul. Gdańskiej. W prawym górnym rogu widać fragment wybudowanej w latach 1910-11, według projektu Dawida Lande, willi dyrektora Elektrowni Łódzkiej.

Ogólny widok powstającego gmachu Biblioteki.

Krótkie wiadomości

BUDOWA BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ imienia Marszałka Piłsudskiego kontynuowana jest w dalszym ciągu. W najbliższych dniach rozpoczną się prace ostateczne i według planu komitetu budowy gmach oddany zostanie do użytku publicznego na jesieni b. r. Księgozbiór przeniesiony będzie z siedziby dotychczasowej przy ulicy Andrzeja 14 w ciągu września b. r.

Prace zbliżały się ku końcowi. Przenoszenie księgozbioru zaplanowano na wrzesień 1939 r. „Ilustrowana Republika” z 11 czerwca 1939 r.

W momencie wybuchu II wojny światowej gmach Biblioteki był na ukończeniu. Wojna przerwała prace na wiele lat. 1 października 1939 r. władze okupacyjne zamknęły Bibliotekę a jej liczące 70 tys. wol. zbiory, zmagazynowano bezładnie w niewykończonym budynku. Wkrótce dołączyły do nich książki z zamkniętych filii miejskich. Wszystkie filie zostały zlikwidowane 1 stycznia 1940 r. Podczas okupacji z Biblioteki głównej zginęło 30% najcenniejszych zbiorów, w tym druki łódzkie i łodzi dotyczące. Na szczęście ocalał przygotowany do wywiezienia księgozbiór zasadniczy. Okupant pozostawił Bibliotekę zdewastowaną. Brakowało ogrzewania i były powybijane szyby w oknach. Z chwilą wyparcia wojsk niemieckich 19 stycznia 1945 r., rozpoczęły się działania, mające

na celu odtworzenie łódzkiego bibliotekarstwa. Już 23 kwietnia 1945 r. uruchomiono trzy pierwsze filie Biblioteki Publicznej dla dorosłych i młodzieży. 28 maja 1945 r. udostępniono część zbiorów Miejskiej Biblioteki Publicznej w lokalu przy ul. Andrzeja 14. Jednocześnie prowadzono prace wykończeniowe gmachu przy ul. Gdańskiej.

Wreszcie, po trwających niemal cztery lata pracach projektowych i wykończeniowych, gmach Biblioteki został przekazany do użytkowania. Niestety, niemieckie władze okupacyjne rozpoczęły przetrącanie gmachu, nie kończąc go jednak. W wyniku tych prac budynek stracił lekkość i wdzięk. Przed wojną planowano wyłożenie elewacji kamieniem a zespołu wejściowego marmurem. Wszystkie regały i stolarka miała być jesionowa. Czytelnia mia-

ła mieć od ulicy ścianę luksferową z francuskiego tworzywa. Okupant zamurował podcienia. Wielka ściana luksferowa w czytelni została zlikwidowana, okna częściowo zamurowane lub zastąpione innymi, o mniejszej powierzchni i drobnym podziale szyb. Na szczęście ocalał niezmienny zasadniczy układ funkcjonalny – zespół wejściowy, główna klatka schodowa, stanowiska obsługi czytelnika, katalogi, czytelnie i magazyny. Po wojnie, ze względów ekonomicznych, nie mogło być mowy o przywróceniu pierwotnego projektu. Zlikwidowano jedynie barbarzyńsko zamurowane podcienia od ul. Gdańskiej. Uroczyste otwarcie gmachu Książnicy nastąpiło 6 listopada 1949 r.

30 grudnia 1949 r. uchwałą Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi zmieniono nazwę Miejskiej Biblioteki

Publicznej. Od tego momentu miała nosić nazwę Miejskiej Biblioteki im. Ludwika Waryńskiego w Łodzi. Otwarcie Książnicy dla czytelników nastąpiło w dniu 1 marca 1950 r. Powyższy materiał przedstawia w dużym skrócie historię Biblioteki Miejskiej, Wojewódzkiej i Miejskiej czy wreszcie Wojewódzkiej w Łodzi. Niech nas nie mylą te różne nazwy. To jest ta sama Biblioteka, która od 100 lat wzbogaca życie kulturalne mieszkańców Łodzi i województwa. Jest kopalnią wiedzy dla studiującej młodzieży oraz trwałym elementem tego miasta. Na zakończenie artykułu z powojennej prasy łódzkiej dotyczących bibliotek i bibliotekarzy pracujących w czasach „kiedy ucichły działy”.

Bezpłatne biblioteki i czytelnie

Cicha uliczka przedmieścia. W niej nakazem wspomnień szukasz śladów pięt bosego „szczeniaka” z parą przetrzuszczonych książek pod pachą, biegnącego do biblioteki po nową dozę silnych wzruszeń, po książkę śliczną o dalekich morzach i zaklętych zamkach...

Dziś na Rybnej są tylko ślady barbarzyństwa. W domu biblioteki pustka i martwota. Tu było ghetto. Śliczne książki spłonęły lub zmarniały na śmietniku.

Z jaką radością wita się to, co zostało. Biblioteka Publiczna na Andrzeja pod 14 ocalała. Mieści się nadal w swoim śmiesznie małym domku w cichym podwórku. Dyrektor Augustyniak z pomocą garstki ludzi ideowych wyprowadził bibliotekę z chaosu i oddał już ją w maju do użytku. Niemcy bezcennie dla Polaków dzieła wyrzucili jak mierzwę do niewykończonego budynku na Gdańskiej, a książki powieściowe, popularno-naukowe i poezje spalili w Pabianicach. Polskie ciała i mózgi spopieliły się w Majdanku i Treblince – polska myśl płonęła w „krematorium” pabianickim.

Obecnie książki przeniesiono do biblioteki i 10.000 tomów oddano czytelnikom; walcząc z okazałymi trudnościami technicznymi i materiałowymi odrestaurowano wnętrze, przygotowano bezpłatną

czytelnię, otwartą bez przerwy od godz. 10 do 20-ej. Wkrótce zostanie oddana do użytku biblioteka podręczna i czytelnia periodyków. Prócz tego – jak informuje dyrektor Augustyniak – na terenie Łodzi jest czynna wypożyczalnia książek dla dzieci i młodzieży na Piotrkowskiej 37 (godz. 10 – 13 i 15 – 18), i dwie dla dorosłych: na Senatorskiej 8 (godz. 15–20) i na ul. Prusa 15 (godz. 15–20). Organizuje się jeszcze trzy dalsze biblioteki: na Srebrzyńskiej 103, Nawrot 93 i na zbiegu Piotrkowskiej i Przejazd.

Apelujemy na tym miejscu do czytelników: jedyna Biblioteka Publiczna w Łodzi poniosła ogromne straty w wartościowej beletrystyce i dziale poezji polskiej; oddajmy część swych książek na użytek społeczny, złożmy je w sekretariacie biblioteki na Andrzeja 14, a zaskarbimy sobie w ten sposób wdzięczność czytelnika, który takiej książki kupić nie jest w stanie.

— Łódź — kończy dyrektor Augustyniak — jest pierwszym miastem w Polsce, które uruchomiło bezpłatne biblioteki publiczne.

Szare miasto — w kulturalnej kronice wsze notowane na szarym końcu — dziś odniosło na tym polu sukces niespodziewany.

czys.

„Dziennik Łódzki” z 8 lipca 1945 r

Miejska Biblioteka Publiczna im. L. Waryńskiego, fotografie z lat 50-60 ubiegłego wieku.

Kalendarium Biblioteki za lata 1945-2017

(w wyborze)

Styczeń-luty 1945

Prace porządkowe w Bibliotece przy ul. Gdańskiej 102. Wybrane książki przewożono do pomieszczeń przy ul. A. Struga 14. Ocalało około 70% książek i czasopism z przedwojennego księgozbioru Biblioteki Publicznej. Uratowano ok. 30 skrzyń z najcenniejszymi dziełami przeznaczonymi do wywiezienia w głąb Rzeszy.

23 kwietnia 1945

Uruchomienie trzech pierwszych filii miejskich: I Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych (ul. Senatorska 8), II Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych (ul. Prusa 15), I Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dzieci i Młodzieży (ul. Piotrkowska 37).

28 maja 1945

Otwarcie Miejskiej Biblioteki Publicznej w lokalu przy ul. Andrzeja Struga 14. Oddano do użytku czytelnię, opracowano i przygotowano do udostępnienia ponad 5 000 książek z dawnych zasobów Biblioteki. W końcu roku 1945 księgozbiór opracowany i udostępniony czytelnikom MBP liczył 25624 tomy. Utrzymano podstawową zasadę prezencyjnego udostępniania zbiorów, czytelnia liczyła 84 miejsca i otwarta była 10 godzin dziennie (od 10.00 do 20.00).

15 grudnia 1945

Otwarcie II Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dzieci i Młodzieży (ul. Wspólna 5/7).

10 stycznia 1946

Otwarcie III Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dzieci i Młodzieży (ul. Armii Czerwonej 41).

21 stycznia 1946

Otwarcie IV Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dzieci i Młodzieży (ul. Inżynierska 4).

6 listopada 1949

Oddanie do użytku gmachu Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Gdańskiej 102.

30 grudnia 1949

Nadanie Bibliotece imienia Ludwika Waryńskiego.

1 marca 1950

Otwarcie gmachu Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Gdańskiej 102 dla czytelników.

14 października 1957

W sali posiedzeń Rady Narodowej m. Łodzi odbyła się uroczystość jubileuszowa z okazji 40-lecia MBP i 40-lecia pracy dyrektora Jana Augustyniaka.

1958-1961

W filiach MBP prowadzono prace reorganizacyjne mające na celu przejście z tradycyjnego systemu udostępniania (zza lady) na system wolnego dostępu do półek. Pierwszą wypożyczalnię z wolnym dostępem do półek uruchomiono w 1961 r.; była to 22 Rejonowa Wypożyczalnia Książek przy ul. Zachodniej 12.

Grudzień 1960

Sieć bibliotek publicznych stanowią: Miejska Biblioteka Publiczna oraz 24 Rejonowe Wypożyczalnie Książek dla Dorosłych, 15 Rejonowych Wypożyczalni dla Dzieci i Młodzieży.

Styczeń 1961

Rozpoczęcie decentralizacji bibliotek rejonowych sieci miejskiej.

1-5 kwietnia 1963

Utworzenie Dzielnicowych Bibliotek Publicznych. Na mocy uchwał Prezydiów Dzielnicowych Rad Narodowych powstały placówki kierujące pracą sieci bibliotecznej w obszarze jednej dzielnicy: Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Bałuty (ul. Boya-Żeleńskiego 15), Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Górna (ul. Rudzka 7), Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Polesie (ul. Zielona 75), Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Śródmieście (ul. A. Struga 14), Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Widzew (ul. Armii Czerwonej 54). MBP udzielała Bibliotekom Dzielnicowym pomocy w sprawach merytorycznych i opieki instrukcyjno-metodycznej oraz szkoleniowej.

Wrzesień 1963

W wieku siedemdziesięciu lat na emeryturę odchodzi dyrektor Jan Augustyniak.

1 października 1963

Dyrektorem zostaje Roman Kaczmarek, archiwista, regionalista, działacz Stronnictwa Demokratycznego, były dyrektor Archiwum Państwowego m. Łodzi i województwa łódzkiego, przed objęciem funkcji dyrektora Biblioteki – zastępca przewodniczącego Prezydium Rady Narodowej m. Łodzi.

IV kwartał 1964

Wprowadzono jednorazowe wypożyczenia poza Bibliotekę dla osób studiujących.

1965

Ukazuje się monografia „Biblioteka Publiczna w Łodzi 1917-1957” autorstwa Witolda Wieczorka (1928-1961), pracownika Biblioteki od roku 1949.

Marzec 1965

Wprowadzono wypożyczenia krótkoterminowe „na noc” dla studentów studiów dziennych i zaocznych.

14 lipca 1965

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, Miejska Biblioteka Publiczna w Łodzi zostaje zaliczona do bibliotek naukowych.

Maj 1966

Rozpoczęcie budowy gmachu magazynów MBP połączonego podziemnym korytarzem z dotychczasowym gmachem Biblioteki. Uruchomiono Wypożyczalnię Lektur, głównie dla czytelników studiujących zaocznie.

1 września 1967

Oddanie do użytku powiększonej Czytelni Głównej, nowej Czytelni Naukowej i siedmiokondygnacyjnego gmachu magazynu (budynek „B”).

21 grudnia 1967

Inauguracja uroczystości jubileuszowych 50-lecia MBP.

19 stycznia 1968

W uznaniu zasług dla rozwoju kultury Biblioteka została odznaczona Honorową Odznaką m. Łodzi.

1970

Na placu przy ul. Gdańskiej 100 rozpoczęto budowę pawilonu dla potrzeb Łódzkich Zakładów Gastronomicznych (kawiarnia i bar), Domu Książki. Dla Miejskiej Biblioteki Publicznej przewidziano na II piętrze salę konferencyjno-kinową oraz pomieszczenia dla laboratorium fotograficznego i pracownię kserograficzną.

10 czerwca 1972

Oddanie do użytku w budynku przy ul. Gdańskiej 100 sali konferencyjno-kinowej oraz pomieszczeń dla pracowni fotograficznej i reprograficznej.

29 lipca 1975

W związku ze zmianami administracyjnymi i utworzeniem nowych województw, MBP otrzymuje status biblioteki wojewódzkiej miejskiego województwa łódzkiego. Pomimo przejęcia nowych funkcji nazwa Biblioteki nie ulega zmianie. Przejęto po byłej Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej budynek przy ul. Curie-Skłodowskiej 28.

Październik 1975

W nowej formule organizacyjnej wznawia w MBP działalność Dyskusyjny Klub Filmowy.

Wrzesień 1979

Przeniesienie do jednopiętrowej starej willi przy ul. Gdańskiej 96 Pracowni Zbiorów Regionalnych oraz warsztatu rzemieślniczego.

Czerwiec 1980

Na emeryturę odchodzi dyrektor Roman Kaczmarek.

Lipiec 1980

Dyrektorem zostaje Danuta Mikołajczyk (do 31 grudnia 1981).

15 lutego 1982

Na stanowisko dyrektora zostaje powołana Elżbieta Pawlicka, w latach 1968-1981 dyrektor Dzielnicowej Biblioteki Publicznej Łódź-Śródmieście im. Andrzeja Struga.

1982

Bibliotece przyznano w budynku przy ul. Gdańskiej 100 pomieszczenia na parterze i I piętrze zajmowane dotych-

czas przez bar i kawiarnię (budynek "C"). Równocześnie, zezwględu na zły stan techniczny zaistniała konieczność oddania pomieszczeń przy ul. Gdańskiej 96.

30 maja 1990

Uroczystość przywrócenia Bibliotece imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego. Inicjatorem była organizacja zakładowa NSZZ „Solidarność”.

1990

Miejska Biblioteka Publiczna zostaje podporządkowana Urzędowi Wojewody Łódzkiego poprzez Wydział Infrastruktury Społecznej (wcześniej nadzór nad Biblioteką sprawował Prezydent m. Łodzi). Biblioteki publiczne w dzielnicach Łodzi podlegają Prezydentowi m. Łodzi, bezpośrednio zaś Wydziałowi Kultury i Sztuki. Biblioteki samorządowe w województwie podlegają odpowiednio wójtom i burmistrzom.

1991

Rozpoczęcie prac nad budową lokalnej sieci komputerowej w Bibliotece.

Styczeń 1991

Zmiana statutu MBP i nazwy na: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi. Zmiana nazwy nie spowodowała zmiany zadań Biblioteki. W nazwie usankcjonowano dotychczas pełnioną funkcję.

Kwiecień 1991

W związku z brakiem powierzchni magazynowej przy ul. Gdańskiej 100/102 Biblioteka wynajmuje 1.892 m² powierzchni w budynku poprodukcyjnym przy ul. Więckowskiego 43/45.

Styczeń 1992

W związku z wdrażaniem komputeryzacji w WiMBP zmieniono drogę książki. Zakupione książki kierowane są nie jak do tej pory do Działu Magazynów lecz bezpośrednio do Działu Opracowania Zbiorów i dopiero po wprowadzeniu danych do katalogu komputerowego przekazywane są do magazynów.

1992

Kontynuacja prac związanych z komputeryzacją. Katalog książek tworzone w programie MAK. Z okazji 75-lecia Biblioteki, z inicjatywy dyrektor Elżbiety Paw-

lickiej zostaje ustanowiona honorowa Nagroda „Złoty Ekslibris Książnicy Miejskiej” dla najlepszej książki popularnonaukowej Łodzi. Wręczenie nagrody za rok 1992 odbyło się 27 maja 1993.

4-5 grudnia 1992

Uroczystości jubileuszu 75-lecia Biblioteki, połączone ze 125 rocznicą urodzin Marszałka J. Piłsudskiego.

1993

Adaptowano pomieszczenia po Czytelni Czasopism na Wypożyczalnię Długoterminową (wejście od ul. Kopernika).

Wrzesień 1993

Rozpoczęcie nagrywania relacji filmowych na DVD ze spotkań autorskich, konferencji, szkoleń oraz innych imprez zrealizowanych w Bibliotece.

1 października 1994

W sali katalogowej zainstalowane pierwsze dwa terminale dla czytelników, z których mogli uzyskiwać dane z tworzonych w Bibliotece komputerowych baz danych.

1996

WiMBP zostaje podłączona stałym łączem do Miejskiej Sieci Komputerowej LODMAN. Katalogi Bibliotek są widoczne w Internecie. Złożony zostaje „Projekt Automatyzacji WiMBP w Systemie Zintegrowanym HORIZON” mający na celu otrzymanie grantu z amerykańskiej Fundacji Andrew Mellon i dołączenie do Międzyuczelnianego Zespołu Bibliotecznego w Łodzi grupującego biblioteki uczelnie miasta. Projekt zostaje zaakceptowany, a środki z grantu umożliwiają zakup większej ilości sprzętu i dalszą rozbudowę sieci lokalnej. Pierwsza edycja Przeglądu Twórczości Plastycznej Osób Chorych i Niepełnosprawnych „Sztuka jak balsam”.

Wrzesień 1996

W Internecie dostępna jest strona WWW Biblioteki.

1997

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przyznaje Bibliotece medal Bibliotheca Magna Perennis (Biblioteka Wielkość Nieprzemijająca) za całokształt działalności na rzecz rozwoju bibliotekarstwa

polskiego i upowszechniania książki oraz za zasługi dla SBP.

Sierpień 1997

Biblioteka przystępuje wspólnie z bibliotekami naukowymi Łodzi do komputeryzacji opracowania zbiorów w systemie HORIZON.

4-5 grudnia 1997

Sesja z okazji jubileuszu 80-lecia Książnicy Miejskiej i 130 rocznicy urodzin Patrona Biblioteki. Nadanie Czytelni Głównej imienia Jana Augustyniaka. Utworzenie Czytelni Prawniczo-Ekonomicznej (wydzielonej z powierzchni sali katalogowej).

1999

Od stycznia, w związku z reformą administracyjną kraju ulega zmianie kształt województwa łódzkiego. WiMBP kontynuuje funkcje koordynacyjne i instruktażowe w odniesieniu do sieci bibliotek publicznych i bibliotek dla pacjentów w placówkach służby zdrowia. Organizatorem Biblioteki jest Samorząd Województwa łódzkiego, a z jego ramienia nadzór nad Biblioteką sprawuje Zarząd Województwa łódzkiego.

25 października 2000

Podczas inauguracji Roku Kulturalno-Oświatowego 2000/2001 odbyło się wręczenie i poświęcenie sztandaru Biblioteki. Na awersie wyhaftowane jest popiersie Józefa Piłsudskiego, w otoku umieszczony cytat z jego pism: „Być zwyciężonym i nie ulec – to zwycięstwo. Zwyciężyć i spocząć na laurach – to klęska”. Na rewersie, biały orzeł w koronie i pełna nazwa Biblioteki. U dołu dwie daty: 1917 – utworzenia Biblioteki i 2000 – ufundowania sztandaru.

2001-2003

Środki finansowe z budżetu centralnego zapisane w tzw. Kontrakcie Wojewódzkim wpływają na przyspieszenie komputeryzacji Biblioteki, przygotowanie systemu bibliografii regionalnej dla bibliotek publicznych województwa łódzkiego oraz poprawienie warunków technicznych gmachu. Nowa elewacja uwypatnia walory architektoniczne Biblioteki. Przeprowadzono również szereg niezbędnych szkoleń merytorycznych dla pracowników Biblioteki oraz bibliotek publicznych województwa łódzkiego związanych z komputeryzacją procesów bibliotecznych.

2001

Rozpoczęto skanowanie najcenniejszych czasopism ze zbiorów Biblioteki na skanerze bezdotykowym. Zmieniono formułę i regulamin Nagrody Złoty Ekslibris. Wprowadzono drugą kategorię: Nagroda za najlepszą książkę o województwie łódzkim. Przyjęto nową nazwę Nagrody: Złoty Ekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego.

2003

Kolejna reorganizacja informacji katalogowej dla czytelników. Udostępniono katalog komputerowy książek w systemie HORIZON (oprócz baz danych w programie MAK). Użytkownicy mają dostęp do 24 stanowisk komputerowych w sali katalogowej oraz do 6 stanowisk w holu Biblioteki.

I kwartał 2003

Uruchomienie Punktu Informacji Europejskiej przy Czytelni Prawniczo-Ekonomicznej.

29 kwietnia 2003

Na emeryturę odchodzi dyrektor Elżbieta Pawlicka.

1 sierpnia 2003

Na stanowisko dyrektora zostaje powołana Barbara Czajka, w latach 1991-2003 dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego.

Kwiecień 2004

Rozpoczęcie współpracy z Centrum NUKAT (Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym) w zakresie katalogowania książek. Udostępnienie on-line wydawanego przez Bibliotekę Biuletynu Informacji Bibliotecznych i Kulturalnych BIBiK.

2005

Włączenie się Biblioteki do akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”.

Styczeń 2006

Rozpoczęcie współpracy z Biblioteką Narodową w ramach tworzenia przez wojewódzkie biblioteki publiczne wspólnej bazy z gazet i czasopism.

II połowa 2006

Modernizacja i przebudowa Czytelni Naukowej,

Prawniczo-Ekonomicznej. Wybudowanie antresoli pozwoliło zwiększyć powierzchnię tych Czytelni ogółem o 64 m². Remont i modernizacja parteru i holu głównego Biblioteki.

2007

Nagroda Złoty Ekslibris wręczana jest w dwóch nowych kategoriach: Najlepsze wydawnictwo albumowe o Łodzi oraz, Najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej. Publikacje Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi wydane z okazji jubileuszu 90-lecia Biblioteki: „Józef Piłsudski w zbiorach Wojewódzkiej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łodzi” – katalog autorstwa Elżbiety Rychlik, „Kolekcja grafiki XVI-XVIII w. Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi” – autorstwa Łukasza Grzeszczaka, „Tablice pamięci: łódzkie inskrypcje pamiątkowe” – autorstwa Andrzeja Kempy i Marty Zawadzkiej.

2007

Dyrektor Barbara Czajka odbiera Medal PRO PUBLICOBONO im. Sabiny Nowickiej, przyznany Bibliotece przez Towarzystwo Przyjaciół Łodzi za wkład w działalność na rzecz miasta i kreatywny stosunek do rzeczywistości.

26 stycznia 2007

Uroczyste spotkanie z okazji Jubileuszu 50 lat istnienia Międzyuczelnianego Dyskusyjnego Klubu Filmowego.

Marzec 2007

Demontaż i utylizacja starej centrali telefonicznej i aparatów telefonicznych oraz dostawa, montaż i uruchomienie nowej centrali telefonicznej wraz z dostawą nowych aparatów telefonicznych.

Kwiecień 2007

Rozpoczęcie projektu Instytut Książki „Dyskusyjne KlubyKsiążki” koordynowanego przez Bibliotekę na terenie województwa łódzkiego.

II połowa 2007

Modernizacja sali konferencyjnej, remont głównej klatki schodowej oraz części korytarzy w budynku „A”.

5 grudnia 2007

Uroczyste obchody jubileuszu 90-lecia Biblioteki.

Lipiec 2008

Zakończenie modernizacji kompleksowego układu monitoringu wizyjnego we wszystkich budynkach i na terenie Biblioteki.

Sierpień 2008

Zakończenie modernizacji instalacji centralnego ogrzewania w budynku B i C. Zakończenie modernizacji pomieszczeń w piwnicy w budynku A. Zaadaptowanie pomieszczenia po kotłowni na dwa magazyny książek oraz pomieszczenia gospodarcze.

Grudzień 2008

Zakup bezdotykowego skanera wielkoformatowego skanującego zbiory o formacie do A1 włącznie i w kolorze. Otwarcie Biblioteki Cyfrowej – Regionalia Ziemi Łódzkiej. Zakończenie modernizacji pomieszczeń I i II piętra budynku A.

Lipiec 2009

Zawarcie przez Bibliotekę porozumienia z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz Instytutem Książki w sprawie dwóch ogólnopolskich programów: Programu Biblioteka+ oraz Programu Rozwoju Bibliotek. Bibliotece powierzono zadania koordynowania na terenie województwa łódzkiego tych programów. Program Rozwoju Bibliotek był realizowany do roku 2015 przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Przyczynił się do wzmocnienia całego systemu bibliotecznego, integracji środowiska, stosowania nowoczesnych technologii informatycznych i komunikacyjnych w pracy bibliotek. Program Rozwoju Bibliotek był skierowany do bibliotek publicznych we wszystkich gminach wiejskich i wiejsko-miejskich oraz w gminach miejskich, nie przekraczających 20 tysięcy mieszkańców. Program Biblioteka + adresowany był do bibliotek publicznych funkcjonujących jako instytucje kultury w gminach wiejskich, wiejsko-wiejskich małych miast (do 15 tys. mieszkańców). Realizacja programu objęła szkolenia bibliotekarzy, budowę ogólnopolskiego komputerowego systemu bibliotecznego pn. MAK+, zapewnienie bezpłatnego Internetu w tych bibliotekach oraz poprawę infrastruktury bibliotek (rozbudowa, modernizacja, remonty i budowa bibliotek). Program Biblioteka + realizowany był do roku 2012.

Lipiec 2009

Wykonanie systemu okablowania strukturalnego lokalnej sieci komputerowej.

Wrzesień 2009

Modernizacja pomieszczeń w bud. „A” i „C”.

Grudzień 2009

Zakończenie modernizacji budynku „B” ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczenia magazynowo-biurowego na introligatornię.

2009

Zakupienie 53 komputerów, 13 urządzeń wielofunkcyjnych, 3 drukarek.

2010

Dyrektor Barbara Czajka odbiera statuetkę Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek dla Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego „Nominacje – IKAR 2010” za rzetelną pracę u podstaw i kreowanie europejskiego modelu biblioteki publicznej jako centrum informacyjno-edukacyjnego.

Marzec 2010

Przeniesienie Działu Ochrony i Konserwacji Zbiorów (Introligatornia) z ulicy Marii Curii-Skłodowskiej 28 do gmachu Biblioteki przy ul. Gdańskiej 100/102.

Maj 2010

Z inicjatywy dyrektora Barbary Czajki ustanowienie Nagrody Superekslibris. Pierwszymi laureatami zostali: Ryszard Bonisławski – za całokształt dotychczasowych osiągnięć w zakresie publikacji o Łodzi i Ziemi Łódzkiej, Jacek Kusiński – za całokształt dotychczasowych osiągnięć w zakresie publikacji o Łodzi.

Sierpień 2010

Zakończenie modernizacji pomieszczeń Działu Zbiorów Regionalnych, klatki schodowej w budynku „A”, Działu Udostępniania Zbiorów i Magazynów („A” 47), pokoju socjalnego.

Listopad 2010

Zakończenie modernizacji pomieszczenia magazynowego w budynku „A” w systemie magazynowania zwartego. Poddano konserwacji rekordową liczbę obiektów – 32 (w tym 26 starych druków, 2 rękopisy, 1 mapę, 1 grafikę, 2 książki z Muzeum Książki Dziecięcej)

Listopad 2011

Zakończenie modernizacji Czytelni Głównej (budynek A). Podczas XVIII edycji Konkursu Państwowej Inspekcji Pracy „Pracodawca – Organizator Pracy Bezpiecznej” dyrektor Barbara Czajka odebrała wyróżnienie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi w kategorii zakładów zatrudniających od 50 do 250 pracowników.

Grudzień 2011

Zakończenie modernizacji Czytelni Działu Zbiorów Specjalnych

Marzec 2012

Biblioteka rozpoczyna tworzenie „Literackiej Mapy Województwa Łódzkiego” dostępnej w Internecie pod adresem <http://mapa.lodzkieczyta.pl/>.

16 Kwietnia 2012

Od 20. edycji Nagrody Złoty Ekslibris i 3. edycji Nagrody Superekslibris laureatom wręczane są okolicznościowe statuetki zaprojektowane i wykonane przez artystę rzeźbiarza Rafała Frankiewicza.

Kwiecień 2012

Rozpoczęcie przez Bibliotekę kampanii „Łódzkie Czyta” Lipiec 2012 Zmiana nazwy Działu Zbiorów Muzycznych na: Dział Zbiorów Audiowizualnych.

Sierpień 2012

Zakończenie modernizacji pomieszczeń Działu Zbiorów Audiowizualnych usytuowanych na parterze w budynku „C”.

Październik 2012

Dostawa sprzętu do utworzenia stanowisk dla osób z dysfunkcją wzroku, sprzętu odtwarzającego, nagłaśniającego i do filmowania. Zmiana systemu wypożyczeń z systemu Horizon na Symphony.

Listopad 2012

Zakończenie modernizacji pomieszczeń magazynowych w budynku „B”.

Grudzień 2012

Czytelnicy Biblioteki uzyskali dostęp do platformy IBUK LIBRA, która umożliwia bezpłatne korzystanie z elektronicznych książek i czasopism. Zakończenie realizowane-

go w latach 2011-2012 projektu digitalizacji wybranych tytułów czasopism łódzkich. Projekt dofinansowany został ze środków Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ (Priorytet Digitalizacja). Wszystkie tytuły umieszczone zostały w Bibliotece Cyfrowej Regionalia Ziemi Łódzkiej. Zrealizowanie zadania pn. „Biblioteka miejscem przyjaznym dla osób z dysfunkcją wzroku”. Zadanie częściowo sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Rozwój infrastruktury kultury”, priorytet: „Infrastruktura kultury”. Zrealizowanie zadania pn. „Biblioteka miejscem przyjaznych dźwięków”. Zadanie częściowo sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Rozwój infrastruktury kultury”, priorytet: „Infrastruktura kultury”.

Styczeń 2013

Uchwałą nr XXIX/558/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 30 października 2012 r. zmieniono nazwę samorządowej instytucji kultury Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi na nazwę Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

Kwiecień 2013

Biblioteka zakończyła realizowany w latach 2012-2013 projekt „Digitalizacja czasopism i doposażenie pracowni digitalizacji”. Projekt dofinansowany został ze środków Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ (Priorytet Digitalizacja).

Luży 2014

Utworzenie Biura Promocji.

Czerwiec 2016

Dyrektor Barbara Czajka odebrała przyznany przez Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w kategorii grupowej tytuł i certyfikat „Ambasadora Innowacyjnych Idei i Praktyk Pedagogicznych”.

Wrzesień 2014

Rozpoczęcie współpracy WBP z bibliotekami publicznymi województwa łódzkiego w celu zapewnienia czytelnikom dostępu do platformy książek elektronicznych IBUK LIBRA.

Maj 2015

Zakończenie realizowanego w latach 2014-2015 projektu Digitalizacja „Dziennika Łódzkiego” i doposażenie pracowni. Projekt dofinansowany został ze środków Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ (Priorytet Digitalizacja).

Wrzesień 2015

Zakończenie projektu Instytutu Książki „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, który zapewnił czytelnikom dostęp do komputerowej informacji o ponad 95% książkach znajdujących się w WBP.

Październik 2015

Dyrektor Biblioteki, Barbara Czajka odebrała z rąk Małgorzaty Omilanowskiej, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, okolicznościową statuetkę i dyplom z podziękowaniem dla WBP w Łodzi za aktywny udział w tworzeniu i upowszechnianiu polskiego dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Wieloletniego Kultura+, Priorytet Digitalizacja. Czytelnicy Biblioteki mają możliwość zdalnego elektronicznego zamawiania książek.

Grudzień 2016

Oddanie do użytku windy przy klatce schodowej w budynku „C” Biblioteki. Ilość odwiedzin w Bibliotece Cyfrowej Regionalia Ziemi Łódzkiej przekroczyła 10 milionów.

16-17 marca 2017

W ramach obchodów 100-lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego zorganizowano dwudniowe wydarzenie pn. „Imieniny Marszałka w Bibliotece im. Piłsudskiego”.

27 kwietnia 2017 r.

25. edycja Nagrody Złoty Ekslibris Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego i 8. edycja Nagrody Superekslibris Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi

Łódź – Gdańska 100/102

www.wbp.lodz.pl

WARTO POD TE ADRESY WRACAĆ

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego to instytucja o rodowodzie sięgającym roku 1917.

Zapraszamy do korzystania:

- z ponad 593 tysięcy książek, 89 tysięcy jednostek zbiorów specjalnych (m. in. audiobooków, filmów na DVD i Blu-Ray, płyt analogowych i CD, map, fotografii, pocztówek, starych druków), 140 tysięcy woluminów czasopism z lat ubiegłych oraz kilkaset tytułów czasopism bieżących,
- z nowoczesnych czytelni,
- z Biblioteki Cyfrowej Regionalia Ziemi Łódzkiej dostępnej w Internecie i oferującej dostęp do ponad 73 tys. publikacji (czasopism, książek, zbiorów specjalnych),
- z bezpłatnego dostępu w Bibliotece z pełnotekstowego Systemu Informacji Prawnej LEGALIS oraz bazy czasopism prawnych INFORLEX,
- z bezpłatnego dostępu do ok. 1050 książek elektronicznych na platformie IBUK LIBRA,
- z bibliograficznych i faktograficznych baz danych,
- z bezpłatnego Internetu i Hotspotu,
- usług kserowania i skanowania zbiorów bibliotecznych.

Zachęcamy do:

- zamawiania książek i przedłużania terminu ich zwrotu drogą elektroniczną
udziału w spotkaniach autorskich, sesjach naukowych,
- przyłączenia się do polemik i sporów literackich prowadzonych w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki,
- zwiedzania wystaw,
- zapoznawania się z publikacjami wydawanymi przez Bibliotekę,

- wypożyczania nagrań DVD z zarejestrowanymi wydarzeniami organizowanymi przez WBP,
- poznawania bogatych zasobów zbiorów regionalnych oraz kolekcji bibliotecznej pn. Muzeum Książki Dziecięcej.

Zapraszamy dzieci i młodzież do udziału w zajęciach tematycznych i lekcjach bibliotecznych.

Pracownicy Biblioteki zapewnią Państwu miłą i kompetentną obsługę oraz rzetelną pomoc w dotarciu do materiałów potrzebnych do prac maturalnych, licencjackich, magisterskich.

Misja Biblioteki: Profesjonalizm wobec użytkowników w zakresie informacji, edukacji, kultury z wykorzystaniem bogatych zbiorów bibliotecznych, na bazie nowoczesnych technologii, różnorodne działania na rzecz rozwoju czytelnictwa, ochrona najcenniejszych zbiorów stanowiących dziedzictwo kulturowe, wspieranie bibliotek regionu łódzkiego i kreowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki.

Jesteśmy głównymi organizatorami kampanii „Łódzkie Czyta” (lodzkieczyta.pl).

Biblioteka przyznaje corocznie:

Nagrodę Złoty Ekslibris za najlepszą książkę i wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej i Łodzi (25. edycja w roku 2017, 27 kwietnia)

Nagrodę Superekslibris za całokształt dokonań w zakresie publikacji o Ziemi Łódzkiej i Łodzi (8 edycja w roku 2017, 27 kwietnia)

Nagrody w Konkursie Plastycznym Twórczości Osób Chorych i Niepełnosprawnych „Sztuka jak Balsam” (19 edycja w roku 2017)

Zapraszamy na:

- Stronę Biblioteki www.wbp.lodz.pl
- Stronę kampanii "Łódzkie Czyta" lodzkieczyta.pl
- Profil Biblioteki na Facebooku
- Profil kampanii Łódzkie Czyta na Facebooku

DZIAŁ ZBIORÓW REGIONALNYCH

WEJŚCIE C, I PIĘTRO

poniedziałki, wtorki 8.00 – 15.00
środy, czwartki, piątki 12.00 – 19.30
tel. 42 663-03-23
region@wbp.lodz.pl

- **Udostępnia na miejscu:**
 - publikacje dotyczące Łodzi regionu, m. in.: przewodniki, monografie historyczne, albumy, czasopisma,
 - mapy i plany, dokumenty elektroniczne, prace dyplomowe, ikonografię,
 - dokumenty życia społecznego, regionalne gry planszowe.
- **Tworzy dostępne w Internecie bazy bibliograficzne i faktograficzne:**
 - System Bibliografii Regionalnej Województwa Łódzkiego (<http://sowa.wimbp.lodz.pl/>),
 - Literacka Mapa Województwa Łódzkiego (<http://mapa.lodzkieczyta.pl/>),
 - Pisarze Łodzi i regionu łódzkiego (<http://mak.wimbp.lodz.pl/index.php/bazy-bibliograficzne/pisarze-lodzi-i-regionu-lodzkiego.html>),
 - Ulice Łodzi (<http://mak.wimbp.lodz.pl/index.php/bazy-bibliograficzne/ulice-lodzi.html>).

W DZR prowadzone są zajęcia dydaktyczne „Źródła do dziejów regionu”, lekcje biblioteczne dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej, studentów, dla dzieci młodszych organizowane są gry biblioteczne.

DZIAŁ INFORMACJI NAUKOWEJ

WEJŚCIE A, PARTER

poniedziałek - piątek 8.00-19.45
sobota 8.00-15.00
tel. 42 663-03-33
informacja@wbp.lodz.pl

oferuje:

- bezpośrednią obsługę czytelników i realizację kwerend tematycznych oraz pomoc podczas gromadzenia materiałów do prac maturalnych, magisterskich itp.,
- dostęp do księgozbioru podręcznego z zakresu nauk humanistycznych, społecznych, prawnych,
- dostęp do pełnotekstowego Systemu Informacji Prawnej **LEGALIS**, który zawiera ustawy, rozporządzenia, nowelizacje, komentarze,
- dostęp do bazy informacji prawnej **INFORLEX**,
- zajęcia dydaktyczne dla młodzieży szkolnej, pomagające przygotować się do matury oraz uczące zasad korzystania z Biblioteki.
- dostęp do 48 artykułów czasopis online <http://www.wbp.lodz.pl/pliki/on-line-2017.pdf>

Biblioteka Cyfrowa REGIONALIA ZIEMI ŁÓDZKIEJ

bc.wbp.lodz.pl

- to dostęp do ponad 73 tys. publikacji: czasopism, książek i zbiorów specjalnych,
- wystawy wirtualne.

Zasoby BC - RZŁ są widoczne w serwisie Federacja Bibliotek Cyfrowych fbc.pionier.net.pl
I Europejskiej Bibliotece Cyfrowej – Europeana www.europeana.eu/

DZIAŁ ZBIORÓW AUDIOWIZUALNYCH

WEJŚCIE C, PARTER

poniedziałki, wtorki 8.00-15.00
środy, czwartki, piątki 9.00-16.30
tel. 42 663-03-59
muzykalia@wbp.lodz.pl

udostępnia:

- filmy na DVD, Blu-Ray, 3D,
- muzykę na płytach CD, płytach analogowych oraz taśmach magnetofonowych,
- wydawnictwa nutowe,
- książki o tematyce muzycznej podręczniki z płytami do nauki języków obcych,
- książki mówione – audiobooki (formaty: audio, mp3, DAISY),
- Czytaki osobom niewidomym, niedowidzącym i niedo-słyszającym.

Dla dzieci i młodzieży prowadzone są zajęcia dydaktyczne m.in.: Pierwsza wizyta w bibliotece, Bibliotek miejscem przy-jaznych dźwięków, Magiczna moc bajek, Dziecko w świecie przyrody, Dziecko w świecie zwierząt, Mały łódzianin, czyli muzyczny i bajkowy spacer po Łodzi, Prezentacja zbiorów au-diowizualnych.

Dla dzieci do lat 7 zajęcia są bezpłatne.

DZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH

WEJŚCIE B, PARTER

poniedziałki, wtorki 8.00 – 15.00
środy, czwartki, piątki 12.00 – 19.30
tel. 42 663-03-24
zbioryspecjalne@wbp.lodz.pl

udostępnia w Czytelnii:

- inkunabuły i stare druki
- rękopisy
- fotografie z XIX i XX w.
- ekslibrisy
- medale i numizmaty
- karty pocztowe
- grafikę (XVI – XX w.)
- kartografię (mapy, plany, atlasy)
- cimbela (książki wyd. 1830-1950)
- dokumenty życia społecznego
- książki - minaturki
- Kolekcję Pięknych Opraw
- zbiory Muzeum Książki Dziecięcej.

W DZS prowadzone są zajęcia dydaktyczne: lekcje biblio-teczne i prelekcje dla dzieci i młodzieży.

BIBLIOTEKA ZAPRASZA

CZYTELNIĄ GŁÓWNA WYPOŻYCZALNIA

pn. – pt. 8.00 – 19.45
sob. 8.00 – 15.00

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
ul. Gdańska 100/102
90-508 Łódź

Tel. 42 663-03-00
fax 42 637-21-02

sekretariat@wbp.lodz.pl